

C 250.

6003

N o o r u s
Max Halbe.

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

6003

N O O R U S

Armastuse drama kolmes waatuses.

Max Halbe.

Tõlkinud: M. Konik.

Wanemuise näitelawa.

Detsembri kuul 1914 .

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76173

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

T e g e l a s e d :

Preester Hoppe, wiiekümne-aastane. Madal, rä-
sajas, tüse kuju. ümargune punakas nägu. Ter-
wes olekus tusane ilme waimulikust auuwäärt
olekust, ilma et ta sellepärast õpetajalikuks
läheks. Päämõjuna tundub endine uhke, aastate
pooksul tasandatud jõud ja sügaw seesmine elu-
tarkus. Harilik katoliku maaõpetaja rüüd, aga
awar, lodewam, natuke ilmalikku laadi. Ka ta
habemekontsud ei anna tunnistust waljust ees-
kirjade täitmisest.

Anni, tema õetütar. 18 aastat wana. Tema
pruunid silmad on nagu kerge looriga kaetud.
Tuhakarwa wahakas juuks ripub säbrus ja sassis
otsaesise pööle. Slaawi tõug, nagu ümarik,
pehme täis kasv, lapselik kirglus, midagi was-
tuwõtlikku pehmet näeselikku, ennastandwat.
Ka wiisis, kuidas ta liigub, on midagi paen-
duwat, heljuwat. Armastab kirjused wärwisid.
Kaela ümber on tal paela otsas wäike kuldne
rist.

Amandus, tema poolwend, 17 aastane, pika kas-
wuga, lollakas, lapsik. Ta elutseb loomulikus
elutungis. Tema loomulikud instinktid on wäga
järsud. Tema liigutused on tottrad ja kohmakad,
nagu ei oskaks ta oma liikmetega midagi pääle
hakata. Ta näeb wälja nagu lollakas talupoiss.
Tema mustades silmades luurab looma salaka-
walus. Peab ette waatama, et teda mitte wiha-
le ei äritada.

Abiõpetaja Gregor von Schigorski. Ta ei ole weel
kolmekümne aastane, näeb aga wanem wälja.
Keskmise kasvuga kõhn kuju. Asketline elu on
tema näo warakult ära seletanud. Ta on tõmmu
juuksekarwa ja nahaga. Nägu siledaks aetud.
Sinakas wari käib üle habemeta palgete. See

3.

on Poola waimulik omas olekus ja kõnewiisis. Ta kõneleb natuke ruttu ja katsub nagu kõik katoliku preestrid Ew. õpetajate kõnelemiseviisist lähku minna, ehk küll ta rääkimiseviis kandew on. Ta kired on ennast kõik kiriklikkude mõtete pääle koondanud. Ta ei ole intrigant, waid fanatiker.

Hans Hartwig, noor üliõpilane, 13 aastane. Näeb weel õige poisikeseohtu välja. Walget werd, keskmise kasvuga, sihwakas, väga elaw ja liikuw, tärkaw mokanabe ja algaw närwikkus. Ta rutuline ja katkew kõnelemine annab äkilisest ja muutlikust iseloomust tunnistust. Kõik kokku moodsa tuju inimese algkuju esimese rebase-aastate kestas.

Maruschka, teenija tüdruk, Poola maatüdruk. Madonna pää tüseda keha otsas.

Tegewus Lääne-Preisis, Poolamaal.

Esimene etteaste.

Kirikumõis Rusznos (Rosenaus). Keskmise suurusega elutuba, tumedate lihtsate eesriiete läbi tagapool olewast salongist ära jaotatud. Wanapoolsed mahagoni mööblid isaisade maitstes. Pahemal pool ees tumeda riidega ületõmmatud sohwa, mille ees neljanurgeline kaetud laud ja pilliroost toolid. Pahema seina keskpaika täidab lai mitte väga kõrge aken, mille läbi aed ära paistab. Pahemal pool taga kirjutuselaud, mille küljes riiul raamatute jaoks. Aia-akna wastu paremal pool uks, mis kööki ja õue wiib. Ees pahemal pool keskmise kõrgusega raamatu riiul usuteatuse ja ajaloo raamatutega, ülewal kullatud Kris-

tuse kuju. Taga paremal pool pesukirst. Põrandat katab tume waip. Sohwa kohal seinakell. Madonna pilt kirjutuse laua kohal. Aprilli kuu keskel, kella 7 ja 8 wahel hommiku. Preester Vinzenz Hoppe, lähedas hommikukuues istub kirjutuselaua ees ja kirjutab. Sõbralik hommikune walgus täidab ruumi. Akki waatab ta üles ja peatab. Salongist astuwad sisse kaplan Gregor v. Schigorski, Anni ja Amandus. Kaplan on ameti ülikonnas, Annil kirju, natuke edew rätik pääs ja keha järele kitsas mantel seljas, palweraamat käes. Amandusel Poola müts pääs.

Anni (jookseb onu juurde). Tere hommikust, onuke! (Suudleb kätt).

Kaplan (selsamal ajal oma preestri mütsi pääst wõtes). Kiidetud olgu Jeesus Kristus!

Hoppe (ümibeseb poolwaljult). Igawesti, aamen. (Walju häälega). Hommikust, mu preili! (Waatab kella). Hilja, paikesed! Hilja! Pool kaheksa kõige hiljem peab hommiku teenistus otsas olema... Kas näe, Amandus, näita meile ometi kord oma warblasi, mis sa kaasa oled toonud!

Amandus (seisab, müts pääs, hirwitab).

Anni (astub tema juurde, wõtab tal mütsi pääst). Proszę, kochane! Kui tuppa tuldaks, wõetakse müts pääst maha. Kui tihti pean ma sulle seda jutlustama, Amandus! So, nüüd ütle onule hädä hommikut! Ruttu! (Tõukab teda onu poole).

Amandus (hirwitades). Hommikust onuke! (Suudleb kätt, hirwitab).

Hoppe (naljatades). Hommikust, sõbrake!

Kaplan (kes nii kaua waikides sohwa laua juures on seisnud ja päältwaadanud, naeratades Annile). Mis niisugune waene waene pää kõik wastu wõtma ei pea, panna Anna! O, kui wali käskija!

Amandus (wahib aknast wälja). Näib ilus täna...

ilus päike! (Pantomimega). Soe! (Tormab äkki uksest välja, pistab pää weel kord tagasi, karjub hirwitades). Kewade! Ja?... (Teeb küsiwa pantomime, kaob).

Anni (talle järele hüüdes). Ja, kewade, wenna-ke, kewade! (Lõbusalt). Läks oma teed, wõrukael niisugune!... Jumal halasta! Ma seisan siin, wiis minutit enne kaheksat ja onu ei ole weel kohwigi saanud! Wõtke mind korralikult käsile, onuke! Aga Kaplani härra on süüdi. Miks wenitab ta talituse nii pikale? (Wõtab räti pääst ja mantli seljast, kuna Hoppe kirjutuselaua juures edasi töötab).

Kaplan (ära minnes, pöörab weel kord tagasi). Kas peab taewaisaga tingima, panna Annuschka? Püha teenistust pooleli jätma, pannie? Kellel oma issanda jaoks aega ei ole, kui meie issandal ükskord... tema jaoks ka aega ei ole?... Üskord, pannie!? (Pöörab end jälle paremale poole ukse juurde, läheb pikkamisi välja).

Anni (temale järele). Mitte jälle nii kaua lugeda ülewal, kaplani härra, häd kohwi mitte jälle külmast lasta minna. (Tuppa tagasi pöördes). Kohe läheb ta pirtsakaks, see kaplanike, kui talle midagi ütled, kohe pirtsakas! (Hüüab). Maruschka!... Maruschka! Kas kohwi walmis?... Maruschka! (Läheb selle juures jälle ukse poole).

Maruschka (hää köögist). Tak, pannie! Tak! Tak

Anni (läheb ära).

Hoppe (kirjutab weel üks silmapilk, peatab siis tõuseb püsti, käib üks kord edasi-tagasi kärsituse märkidega, wordleb oma taskukella sei nakellaga).

Anni (tuleb tuleb kohwinõuudega). Soo, onuke! Nüüd woime aga kohe sööma hakata! Kohe! Kohe Kohe! (Seab kohwilaua joonde).

Hoppe (edasi-tagasi kõndides). See hää Gregor! On ometi inimesi olemas, kes ial walmis ei

saa. Kõige väiksemast palwetunnist teeb ta kõige suurema jumalateenistuse! Ja ilma asjata. Meie rahwale ei sünni see ju mitte. Meile on meie isa rohkem kui kõige pikem jutlus. Seminar on tal weel liialt kontides, sel hää! Gregoril! (Istub kohwilauda).

Anni (laua juures seistes). Ah onuke, ta mõtleb ju südamest hästi, aga ta ei oska ainult weel õieti. Jumalukene kah. Alles aasta eest ametisse õnnistatud! Nagu teie! Warsti kakskümmendwiis aastat preester! Kui ma waatan, kui ruttu see teie käes läheb! Üks, kaks, kolm! Inimesed armastawad ju ka kõik rohkem, kui teie teenistust peate, onuke! (Lööb endale wastu pääd). Ah, mina!... Ei koort! Ega ka mitte wõid! (Rutuliselt minema, silmapilgu pärast tagasi koore ja wõiga). Siin! So!... Kas pean mina pääle määrima, onuke? (Lõikab leiba).

Hoppe (kohwi juures). Õppima peab ta seda siiski, see hää Gregor! (Järelemõteldes, pooleldi oma ette). Homme surnupalwe Ostrowskaie...

Anni (läheb akna juurde, awab, hüüab wälja).

Amandus! Kohwi! (Tuleb tagasi, istub sohwa pääle, hakkab kohwi jooma, wahetewahel mõtlema jäädes, äkki). Kui ma nii mõtlen, see Ostrowska! Waeneke! Kui raske tal wõis surra olla! Wäetikesi nii üksi jätta ilma pääle! Ilma ühegi hingeta!... Ma mõtlen ikka, onuke, ta peab tagasi tulema! Tal ei wõi rahu olla nauas.

Hoppe. Seda mõtlen sinu hää ema ka. Mitu aastat on sellest mööda! Ma kuulen seda nagu täna! Nagu täna kõrwas! Waene lapsuke!... Sääl ülewal, Anna... sääl ülewal näeme kõik üksteist jälle.

Anni (naiwselt). Ja tõesti ei saa enam tagasi tulla? Ka mitte kui waim?... Ah, onuke?

Hoppe (jälle juues, kergemalt). Mulle ei ole weel ühtegi wastu juhtunud, Anna. Ma olen

viiskümmend viis aastat wana. Meie peame juba nõnda leppima nagu me oleme. Ma ütlen ju, kui sinu ema oleks wõinud, ta oleks seda wististi teinud. Raske oli tal küllalt teist lahkuda. Aga peetakse wist kinni... wist peetakse kinni.

Anni (silmapiilgu järele surutult). Onuke, kuidas nägi emake wälja? Nagu mina.

Hoppe. Nii nagu sina! Ainult tumedamad juuksed... Ja wist wähe suurem... (Mõtetusse wajudes). Suurem natukene... aga mitte palju!... Meie Jettekene!... Ja!... Iius lapsukene!...

Anni. Ma wõin alati wihastada, kui Amandus ütleb, toma olewat emakese moodi.

Hoppe. Amandus on isa moodi. Sa mäletad ju weel oma wõõrast isa, Anna?

Anni. Usna wähe, onuke! Usna wähe.

Hoppe. Tore mees, see wapper Klein! Ja selge päega. (Naeratades). Seda ei ole meie waene Amandus kahjuks mitte oma isalt pärinud.

(Waikus).

Anni (tasa). Ja minu isa, onuke?

Hoppe (tõsiselt). Miks sa selle järele pärid, Anna?

Anni (waikib silmapilgu, langeb siis äkki onule kaela). Onuke, ma pean nii palju selle pääle mõtlema, sest et täna emakese sündimispäew on.

Hoppe (imestanult). Jettekese sündimise... Kas näed, laps, kuidas unustama hakkatake. Sa oleksid mind maha lüüa wõinud... (Paneb nagu tahtmata käed kokku). Olgu maanuld talle kerge!

(Waikus).

Anni (kõheldes). Onuke, ärge minu pääle kurjaks saage, kui ma teilt midagi küsida tahan.

Hoppe. Mida tahad sa teada, laps?

Anni (kõheldes). Kas emakesel väga raske oli oma... oma... oma... patu pärast?

Hoppe. Lase ta rahu hingata, Anna! Sinu hää ema kannatas oma patu eest. Jumal andis tal-
le andeks.

Anni. Teie ka, onuke?

Hoppe (lihtsalt). Meil kõigil on oma koorem kanda! Andku Jumal meile andeks, nagu ta temale on andeks annud!... Miks sa nutad?

Anni (hoiab pisaraid tagasi, tasa). Sellepärast, et emake... nii vara ära suri.

Hoppe. Sinu wõõrasisa oli tubli mees. Ta hoolit-
ses sinu eest nagu oma lapse eest. Sul on põhjust teda küllalt tänada... koguni oma nime eestgi. Aga ma tuletan sulle meelde, sinu ema ei andnud ise enesele mitte andeks. S e l l e p ä r s t ei saanud ta wanaks...

(Vaikus. Mehaaniline kohwi joomine).

Anni (äkki). Mis oleks meist saanud, onuke, ilma teieta?

Hoppe (juttu mujale juhtides). Ah so, ja teie pärast pean ma küll veel kaua elama jääma?

Anni (äkki). Kas teate mis, onuke, kui te mind kord enam ei taha, mis ma siis teen?

Hoppe (naeratades). Nah, mu preili? Lähed mehele?

Anni. Hakkan õeks, lähen klocstrisse!

Hoppe. Kui nad sind wõtawad, Anna! Selle üle mõtled veel hästi järele, mu laps!... Hästi... hästi mõtled järele!... Sellega ei mängita mitte! Aga kes selle taga jälle peitub, wõin ma juba arwata!

Anni (pääd raputades). Ah ei, onuke!

Hoppe (segamata). See on kindlasti jälle meie hää Gregor!

Amandus (tormab köögist sisse, sirutab Annile midagi vastu, karjub totra näeruga). Säh!... Säh!...

Hoppe (pööl pahaselt). Poiss, oled sa päris...!!!

Anni (waatab seda imestamisega). Üks rõdis! ...

Onuke, ta on rõdise leidnud! Esimene rõdis!

Amandus (näitab kohwi pääle, siis enese pääle küsiwa hirwitusega). Kohwi?

Anni (litsub ta tooli pääle enesest pahemale poole). So! Istu, mu poiss! Joo! (Walab tal-
le tassi täis).

Hoppe (on rõdist waadelnud, paneb ta laua pääle).

Kust sa selle nüüd wälja kraapisid, Amandus?

Amandus (hirwitades). Taimelawa!

Anni. Nüüd tuleb aga ka tõesti kewade!... Onuke, ma tahaks tantsida!

Abiõpetaja (on wahe pääl per. poolt sisse tul-
nud ja wiimaseid sõnu kuulnud). Tantsida,
pannie? Täna t a n t s i d a ! (Tuleb laua
juurde ja ähwardab teda sõrmega. Ta on kiri-
kuue seljast ära wõtnud ja kannab nüüd musta
kuube).

Anni (wähe kokett). Ah, abiõpetaja härra peab
ka kõik ära kuulma!

Abiõpetaja (on istet wõtnud, tõsiselt). Täna sel
päewal, panna Annuschka? Täna sel päewal?

Anni (laseb pää norgu, waikub).

Hoppe (wähe terawalt). Lapsekesed, mis on teil
selle tänase päewaga?

Anni (ägedalt). Onuke, te teate ju...emakese...

Hoppe (tõuseb waikides üles, kõnnib edasi-tagasi).
(Waheaeg).

Abiõpetaja (kohwi juues). Ma mõtelsin, õpetaja
härra, kui meie teeme kadunu hinge eest...
lähemal ajal wahest. Panna Annuschka ütles seda
liiga hilja. Muidu oleksime seda täna hommiku
juba teha wõinud.

Hoppe (edasi-tagasi kõndides). Ma arwan sa tead,
Anna, me pidasime siinamaani hingepalwet sinu
armsa ema eest ikka augusti kuul. Surma päewal.

Anni. Onuke, kas ei wõiks kaks korda?

Hoppe (seisma jäädes). Kui sa oma ema eest midagi
iseäralist teha tahad...

Anni. Ja, kas te ei arwa, onuke? Abiõpetaja härra

arwab ka.

Abiõpetaja. Meie püha kiriku õpetuse ja eeskirjade järele, panna Annuschka.

Hoppe (edasi-tagasi kõndides). Muidugi, lapsuke, võime hingepalvet sinu armsa ema eest pidada.

Amandus (kes rõdist laua pääl juba ammu on silmitsenud, haarab äkki selle järele ja kugistab ta suure häämeelega ära).

Anni (naljaka pahameelega). Wuih, Amandus, ilma pesemata! Mulla ja kõigege! Häbene ometi! Wuih!

Amandus (mõnutundes hirwitades, koputab oma kõhu pääle). Hää!... Hää!

Hoppe (on järeilmõtlikult edasi-tagasi kõndinud)

Meie noorenad härrad!... Ja, ja! See armas noorus! See tuiskab ainult! See tahaks kõige parema meelega Rooma linna ühe päewaga üles ehitada...kui wanemaks saadakse...

Abiõpetaja. Wanaks jääd, kümaks lääd, ütleb Saksa wanasõna.

Hoppe (seisma jäädes). Teie noored inimesed waimulikis seminaris nüüdsel ajal... Teil on liig palju pääs! Aga kui te seda tarwitama peate... Te mõistate elu liiga wähe. Ja seda nõuan ma waimuliku käst kõige päält.

Abiõpetaja. Aga millest eluteadmist saada, õpetaja härra? Kuidas elukiusatustest, katsumistest, kahtlustest wõitu saada!... Wastaste päälekäimistest, kui teologiline teadmine meie usule mitte appi ei tule. Preester ilma meie auuwäärilise usuteadlise kirjanduse tundmiseta on nagu soldat ilma sõjariistata, kui waenlased kallale kipuwad ja köidawad.

Hoppe (on jälle kohwilauda istunud). Kui ma oma nooruseaja pääle mõtlen ja teid säälsu juures näen, siis pean ma tihti päris imesetama. Meie olime ka ju teaduses üsna hästi raudatud. Waidlema wõin ma weel iga ühega

minna. Dogmatikas ja muus. Aga meie asusime siisgi teistwiisi asja kallale.

Anni. Ah, onuke, teie woite ju kõik!

Hoppe (järelmõtlikult). Ja, mis noore abiõpetajana kõik ära ei pidanud tegema! Tööd tegin ma tõesti nagu hobune! Aga mitte raamatute taga! Selleks ei olnud sugugi aega. Siis oleks minu õpetaja suured silmad teinud. Praktiline töö kogutuses! Selle eest tundsin mina ka igapäevaste koguduse liiget eesnimi pidi. Inimesed oleksiwad minu eest tulest läbi läinud. Sää! saab pilku heita elu sisse. Ja mõndagi lõbusat tundi sai maitsta!... Ah, lapsed, ja kui weel niisugune tulispää oled...!

Anni. Onuke, te olete ju alles nii noor!

Hoppe. Ja, süda on noor, kui ka kondid wanad on.

Anni (nokkides). Ja meie abiõpetaja härra, see on alati nii tõsine, nii tüsane...

Abiõpetaja (tagasihoidlikult). Iseloomud on mitmesugused, panna Annuschka. Meie peame rahul olema sellega, mis meile osaks on antud.

Maruschka (pistab pää ukse wahelt sisse, karjub). Pannie! Proszę Pannie! Począta!

Anni (tõuseb üles, läheb talle wastu). Teie ajaleht, onuke! (Wõtab Maruschka käest postiasjad ära). Ah, ja nii palju täna.

Maruschka (on silmapilgu päält waadanud, siis läheb ära).

Amandus (waatab hoolega aknast wälja, karjub äkki). Kõik kanad!... Kõik kanad! (Hüppab üles ja uksest wälja).

Anni (on postiasjad Hoppe kätte andnud, ruttab akna juurde). Mis tal siis nüüd jälle on?! (Waatab wälja). Ah, sa taewas, kanad aias! Aga ka kõik! Ja kuidas nad nokitsewad! Meie hää rohuseeme! (Kisub akna lahti). Na ruttu, Amandus! Ruttu!

Hoppe (kirjad käes). Kas ta saab nad wälja

ajada?

Anni (ärevalt päältwaadates). Ja Bello ikka tagast järele! Ah, on see küll koer! Nüüd ajab ta nad jälle laiali! (Wälja hüüdes). Bello, kas sa saad!... Wärawa kaudu, Amandus, wärawa kaudu!

Hoppe (kirjasid läbi waadates, mõtted laiali). Kas ei saa?

Anni (rahulisemalt). So! Nüüd! Wiimaks! (Paneb akna kinni). Nad oleksiwad terwe wärske külwi ära nokinuwad.

Hoppe. Siin on teile üks kiri, abiõpetaja härra. Postistempel Breslau. (Annab talle kirja).

Abiõpetaja (awab elawalt kirja). Ah, tõesti! Warem kui lootsin! (Loeb).

Hoppe (Wõtab ühe postkaardi kätte). Mis käekiri siis see on? Ei tunne sugugi!

Anni (tuleb jälle laua juurde). Kas minule ei ole midagi, onuke?

Hoppe (lugedes). Ei ole. Kelle käest tahad sa midagi saada? (Üleswaadates). Sina, Anna, kas tead, et külaline tuleb?

Anni (uskumatalt). Ah, teie naljatate, onuke. Külaline?! Meile? Ah jätke! Kes siis?

Hoppe (kawal-naljakalt). Na, arwa ära, mu preili!

Anni (ikka uskmatalt). Külaline?! Kes wõib siis tulla! Ah, onuke, õpetaja härra Panetzki tuleb... Ehk õpetaja härra Bartel tuleb... ehk jälle praoski härra... Ja, onuke? Ütlge ometi! (katsub kaarti oma kätte meelitada).

Hoppe (hoiab kinni). Ei mitte õpetaja! Keegi teine!

Anni (uudishimulikult). Mitte õpetaja? Siis abiõpetaja! Ah, onuke, näidake ometi! (Järelmõteldes). Aga kes siis? Kes ainult?

Hoppe (lõbuga). Ka mitte abiõpetaja. Üleüldse mitte waimulik!... Hoopis keegi muu! Kelle pääle sa sugugi ei tule!... Üks noor üliõpilane!

Anni (lahtise suuga). Aaaah! (Jälle petetult).

Ah jätke! Ei ole ju tõsi! Ma tean, teie tahate inimest ainult uudishimulisoks teha, ja pärast ei ole midagi! Ma ei usu teid üleüldse mitte! (Järelmõtlikult). Üks noor üliõpilane?

Hoppe. Koguni värske!... Hans Hartwig! (Annab talle kaardi). Säh loe!

Anni (koige kõrgema üllatusega). Hans Hartwig Lichtenaust?!... Tädi poeg Hans?!... Kuna siis? Kuna?

Hoppe. Tädi poeg Hans. Ja. Keda sa kord lapsepõlves tundma õppisid. Te olete ju mõlemad wist praegu ühe wanused.

Anni (waimustatud). Wäike Hans! Wäike Hans! (Lugedes). Jessuke! On see aga kääkiri! Aga need on koige targomad inimesed! (Üles waadates). Tädi poeg Hans olla niisugune tore inimene, ütlesite teie ikka? (Loeb jälle).

Hoppe. Ja, selle järele, mis ma temast kuulnud olen... Sa tuleta meelde, Anna, ma nägin teda wiimast korda, kui sina ka sääl olid Lichtenaus. Kui te mõlemad niisugused wäiksed täpikesed olite, üks ikka pisem kui teine.

Anni (jälle meelest ära röömu pärast). Ei, seda Hansu küll! Müüd tulla! Kui üliõpilane! Ma mäletan veel päris selgesti, kuidas ta wälja nägi. Nii wäikene ja äriline! Kuid minu wastu oli ta wäga hää! Hää süda on tal! (Loeb jälle).

Hoppe (järelmõtlikult). Nagu ta emagi! Sinu tädi on wäga tark naene, Anna. Wäga tark naesukene!

Anni (üles waadates). Ja kui toredasti ta kirjutab, oruke! Just nagu õige üliõpilane kunagi! Üks kaks, kolm! Armast onu, üksaini tehtud, wabaks lastud! Mõtlege ainult, oruke, üksaini wabaks lastud! Kui ma sääljuures meie Amadust waatan!

Abiõpetaja (oma kirja mitu ja mitu korda lugenud, mitu korda sügawalt järele mõelnud, siis

kirja taskusse pistnud ja kuulab tähelpane-
likult, ettheitwalt). Ontsad on need, kes
wainust waesed on, pannie, sest n e n d e
p ä r a l t on taewariik.

Anni. Mõtelge ometi ainult, onuke! Kaheksa-
teistkümne aastaga juba nii kaugel! Just
nii sama wana on ta nagu mina! Ja käib üli-
koolis! (Ringi tantsides). Ei, seda Hansu!
Kunas ta siis oieti tuleb? Mis ta siis kir-
jutab? (Jälle laua juurde, et kaarti lugeda).

Abiõpetaja (tõsiselt). Meie panna! Meie panna,
õpetaja härra! Päris meelest ära on teinel!

Anni. Sää! ei pea inimene rõõmustama, kui kord
nii haruldane külaline tuleb! Kellega weel
mänginud oled, lapsepõlwes... Onuke, te
olete ka äkki nii tõsine? Sellepärast et
Hans tuleb? (Lähob tema juurde, wõtab käe-
ga ümbert kinni).

Hoppe (mõttesse wajunud). Waata, Anna nii, na-
gu sina Hansuga, olin mina kord Hansu emaga
koos. Aga aastad otsa! Mitte nagu teie, ai-
nult paar päewa!

Anni (tema juures). Pärast ometi ka, onuke?

Hoppe. O ja, lapsuke. Kaua küllalt! Ka weel
kui nii noored inimesed, nagu teie praegu.
Meie olime ju üheskoos koolis. See tähen-
dab muidugi, sellessamas linnas. Seni kui
mina wiimaks ülikooli läksin.

Anni (imestanult). Mis, onuke? Teie käisite
ka ülikoolis? Mis teie siis õppisite? Ma
arwasin, teie olite ainult seminaris?

Hoppe. Waata, mis sa kõik kuulda ei saa oma
wana onu üle! Ja, ma tahtsin arstiks saada,
Anna. O, ma ütlen sulle, ma olin päris wah-
wa üliõpilane omal ajal Breslaus.

Anni. Usun, onuke! Ma wõin teid endale nii
hästi ette kujutada! Teid üliõpilase mütsi-
ga! Sellepärast tunnete teie nii palju üli-
õpilaste laulusid... Mis te arwate onuke,
käs tädipojal Hansul ka üliõpilase-müts

peaks pääs olema?

Hoppe. Seda ma ometi ei tea, Anna. Pead juba ootama, kuni ta siin on.

Anni (kärtsitult). Ja, kunas ta siis õieti tuleb? Et ta seda ka ei kirjuta! Waja ometi korraldada.

Hoppe. Kaardi järele peab ta juba teel olema. Wõid teda iga päew oodata, Anna.

Abiõpetaja. Küll ta õigel ajal juba ilmub see noor härra. Kui ta teaks, kui igatsewalt pan-na teda ootab, wahest tõttaks ta.

Anni (ei kuula). Ja onuke, kooki pean ma küpsetama! Kooki küpsetama pean ma! Ja linna pean saatma liha järele! Et meil ka midagi oleks! Hirmus, et külast midagi ei saa. Tarwis Sczy-chowski kohe ratsa järele saata! Kas ma pean rataskooki küpsetama, onuke, wõi wormi kooki?

Hoppe (mõtted laiali). Waata, lapsuke, nii oleks sinu onust peaaegu arst saanud ja mitte wai-smulik. Ja meie kõik ei istuks mitte siin...

Anni (tema juures). Siis oleme rõõmsad, et see nii on tulnud! Ja? Ah, olge rõõmus, onuke! Ja kui Hans tuleb, siis laulame, tantsime ja hüppame. Abiõpetaja härra peab ka ühes tantsima. Ja t e i e laulate meile ühe lau-lu ette! Omast noorest east! Ühe üliõpilase laulu! Üks lõbus moosekant...

Hoppe (kaasa). Kord Niili ääres käis...

Anni (lõbusalt). Kas näete, onuke, kui hästi see läheb! Ja Hans laulab ka midagi... Kas te ei ole ka uudishimulik, kuidas Hans wälja näeb?

Hoppe. Nagu ta ema, Anna! Hans on oma armsa ema nägu. Nii nagu ta tütarlapsena wälja nägi... (Touseb püsti).

Anni. Kuhu te lähete, onuke?

Hoppe. Rahus oma palwet tegema. Sa tead ju, laps, see on minu aeg... (Wõtab ühe raamatu kirjutuselaualt, läheb pikkamisi wälja).

Anni (lõbusalt edasi-tagasi). Ah, ma olen täna

päris... Ma ei tea sugugi, kus mu pää on!
 Ja kui ilus kewadeilm tänä! Nii tore kewade!
 (Awab akna aia poole ja waatab wälja, süga-
 walt hinge tõnmates). Kui soojalt päike
 paistab, nii wara hommikul!

Abiõpetaja (wäga tõsiselt). Ja teie waese ema
 sündimispäew tänä, panna Annuschka, mille
 jaoks meil üht hingepalwetgi üle ei jäänud
 tänaseks päewaks.

Anni (akna juures, mõtetesse wajunud). Selle
 pääle ei ole ma oieti millalgi mõtetnud, et
 emakene kewadelaps oli. Millalgi mõtetnud.

Abiõpetaja. Teie ema elupäewad ei olnud wist
 ka mitte kui kewadelapse omad, pannie. (Tõu-
 seb püsti ja kõnnib edasi-tagasi).

Anni (sügawa ohkega). Et see ikka jälle meelde
 tuleb! Nii ammu aja eest kui see! Onu ütleb
 ka, emake on oma pattu pihtinud ja selle
 eest kannatanud. Armas Jumal on ta oma juur-
 de wõtnud. Miks peab siis alati selle pääle
 mõtlema. Emake on ju ammu maetud. (Istub
 tooli pääle akna juurde).

Abiõpetaja (seisma jäädes, asketlise näoilmega).
 Aga kadunu patt ei ole mitte ühes temaga
 maha maetud! Patu wili elab ja ripub ilma-
 likkude mõtete küljes, panna Annuschka.
 Isegi tänasel tõsisel päewal peab koputaw
 südametunnistus sääl sees tummaks jääma
 ja hää minewikust peab waikima. Kuid mis-
 sugune wõimalus pattu unustada, niikaua kui
 patu laps tühises ilmarõõmus oma päewi möö-
 da saadab. (Ta seisab Anni taga ja on kõwen-
 datud häälega konelenud).

Anni (longus pääga, pool nutes). Aga mis olen
 ma siis teinud, armsam, parem abiõpetaja
 härra? Et ma tädipoja Hansu tuleku üle rõõ-
 mustasin?

Abiõpetaja (jälle edasi-tagasi kõndides). Osa
 pannie, teie waese, patuse ema saatus sei-
 sab teie tee pääl kui hoiataw eeskuju, kui

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS. +

17.

ülestatetud käsi, mis kahetsuse ja rahu paika näitab. O Panna Annuschka, teie oma igawese õndsuse pärast ja surnu waese hinge päästmiseks põrgutule piinast...tooge ise ennast ohwriks! (Püha joowastuses tema ette seisma jäänud). Waene äraeksinud hing, leiad julgust enesest võitusaamises! Püha waimu walgus tulgu sinu üle!

Anni (meeleheitlikult). Aga ma ei wõi ju kloost-risse minna ilma onuta. Ja onu ei taha ju mitte. Ma olen ju weel nii noor! (Pool nutes). Miks olet nii wali minu wastu, abiõpetaja härra! Nii wali pole weel üksigi minu pihtijatest olnud.

Abiõpetaja (on tema kõrwale istunud). Wali, mu laps? Sellepärast et ma sinu hinge eest wastutama pean...kõrd wiimisel päewal! Sest et mina, kui kõige kõrgem kohtunik mind käsib, mitte tühjade kätega tema ees seista ei tohi. Sellepärast kõneldin ma ise sinu eest Vicentiniuse kloostri nunnadega Breslaus. Iga päew wõid sa sisse astuda, nii pea kui sa enesega otsusele oled jõudnud. Siin on kiri, mu laps. Missugune taewa seadmine, et me just t ä n a s e l päewal ülemõe käest wastuse saame. (On rinnataskust kirja wõtnud ja annab selle Annale).

Anni (õnnetu). Oh sa mu armuline Jumal! Aga ma ei wõi ometi nüüd mitte! (Nuuksub oma ette ja hoiab kirja käes, ilma et ta teda loeks).

Abiõpetaja (lahkelt kätt tema pää pääle pannes). Me ei taha sind sundida, mu laps, kui sinu oma tahtmine sind ei kihuta. Wabatahtlikult olgu ohwer toodud, et me tema wilja osalisteks saada wõiksime. Aga katsu ennast läbi, mu laps, püüa tahtmist eneses äratada, kutsu püha Jumala-ema omale toeks...usu mind, jõud saab tulema. Kui sa siis kui puhas mõrsja oma õnnistegija ees seisad, siis wõetakspatt sinu päält ja sinu waene ema leiab igawest rahu.

Anni (sügawalt liigutatult paneb käed kokku). Ema-

kene, emakene!

Abiõpetaja. Ja sinu ise, mu laps. Kui sa ära arwata wõiksid, missugune õnn sinu jaoks selles kirjas on! Ei ühtgi kiusatust enam! Ühtgi inetut mõtet! Rahu maa pääl juba, mille eest meie teised weel nii kibedasti wõitlema peame! Kas sa ei taha ülemõe kirja lugeda, mu armas laps?

Anni (hüppab püsti, kohwilaua juures toimetades) Ei tõesti, praegu mitte, abiõpetaja härra! Praegu ei wõi ma tõesti mitte! Mul on ju ka weel nii palju... (Kell lööb). Jssand Jumal, juba üheksa! Ja kui Hans täna tuleb! Mul ei ole midagi walmis! Mitte paari kooki! Mitte midagi! Aga nüüd kohe tööle! (Kraamib kohwilaua ära).

Abiõpetaja (lööb endale meeltheitwalt wastu pääd). O, panna Annuschka! O, panna Annuschka!

Maruschka (pistab pää köögi uksest sisse, tõmbab käega saladuslikkult, tähtsalt). Pannie... Pannie!...

Anni (läheb ukse juurde, lasob endale Maruschkat midagi kõrwa sisse sosistada, pooltasa). Meie juur...? Wankri...?? (Äkki kui meelest ära). See on Hans! See on Hans! Ja mina hommikuriides! Ruttu, ruttu, Maruschka! Too ta sisse!... Ara lase teda ometi nii kaua wäljas seista, rumal tüdruk!... Oota!... Mina toon ta ju! Kas ma olen ka... (Jookseb peegli juurde). Ah, hää küll! Ega ta ei näe! (Silmapilguga abiõpetaja ees). Kas ma olen niiwiisi ka hää küllalt, abiõpetaja härrake?... Ah, ja munu juuksed! (Korraldab ruttu oma juuksid).

Abiõpetaja (tumedalt). Minge, pannie! Minge!
Anni (waimustusega). Hans!... (Ara ühes Maruschkaga, kes waheajal ruttu kohwinõud üles on wõtnud).

Abiõpetaja (tõuseb rüsti, kõnnib edasi-tagasi

käed selja pääl. Silmapilgu pärast).

Amandus (ukse vahelt, tuleb lähemale kõiksugu
sis tähenduserikkaid küsiwaid liigutusi tehes,
ei näitab uudishimulikult wälja). Ilus hobune
siin wäljas! Joorad?

Abiõpetaja (kõnnib, ilma et talle wastaks, eda-
si- tagasi).

Amandus (seisab kuulatades keset tuba).

Wäike wahepeeg, wäljas hääled.

Hans (ukse pääl ühes Anniga). Ja, lugu selle
wankriga, see oli oieti suurepäraline juh-
tumine!

Anni (häbelik punane). Siia, palun wäga...

meie elutuppa! Teie teate ju, kuidas see on,
koik nii lihtne... onu... (Peatab ja waatab
häbelikult Hansu otsa).

Hans (on abiõpetajat tähele pannud ja kohmetu
kumarduse teinud).

Abiõpetaja (akna juures, worniliku kumardusega).
Tere hommikust!

Anni (lähemale astunud, weel wähe häbelik).

See siin on... He... tädipoeg Hans... ja see
on meie abiõpetaja härra von Schigorski...

(Kelmikult). Meie abiõpetaja härrakeseks
kutsun ma teda ikka. (Mõlemad on weel kord
kumarduse teinud).

Hans (laua juures seistes ja ringi waadates).

Woi siis siin!! Siin!... Niimoodi kujutasin
ma enesele ka ette. Nii magusa ja... (Waa-
tab Anni otsa). Ja, tööpoolest! Just nii!

Anni (weel ikka häbelik, kuna ta sõna "teie"
ära neelata katsub). Ah, onu on ju nii...

koik peab niimoodi jääma. Nii wana moodi...
Aga istume ometi. See... Teie... olete wist
õige wäsinud... (Waatab suurelt Hansu otsa).

Hans (on oma tasakaalu kätte saanud). Ah, see

natukene marssimist! Ja päälegi siia! Aga kui
weel kord "teie" üteltakse, täditütrkene

Anni, ei istu ma üleüldse mitte, pistan jäl-
le kohe minema. Teie! See on ju rumalus!

Anni (on punaseks läinud, pöörab end ära, näeb Amandust, kes nende sisse tulemise ajal pesukapi taha ennast ära on peitnud). Wal-latu jompsikas! Kapi taga seista, selle as-
mel et tere ütelda! (Sammu ette poole astu-
tes). Noh, kas tuled välja, wennakene!

Hans (imestades). Wõi see siis on Amandus?!
Kas sa näe!

Amandus (näoga wigurid tehes). Ei!.. Ei!..
Anni (wähe pahaselt). Kas pean ma sind tõesti
välja tooma? Wuih, Amandus!... Oot', ma
ütlen onule! (Hüüab). Onuke!

Abiõpetaja (weel akna juures). Jätame teda ta
nurka, panna Annuschka! Kui ta ära harjub,
küll ta ennast siis üliõpilase härrale näi-
tab.

Anni (pahameele ja humori wahel). Siis seisa
nii kaua kui mustaks lähed! (Pöörab end
Hansu poole). Ah, ärme paneme teda tähele-
gi, seda rumalat poissi!

Hans (Amanduse poole astudes). Aga teretama
pean ma teda ometi. Nii kartlik ei tarwit-
se ta minu ees olla. (Ulatab talle kätte).
Tere, Amandus!

Amandus (wigurdades). Tere!

Hans (tema ees, naeratades). Noh, kuidas käsi
käib? Hästi?

Amandus (wahib talle otsa, pitsitab ennast siis
äkki Hansu ja kapi wahelt läbi ja tor-
mab uksest välja).

Hans (tuleb olasid kehitades tagasi). Ei ole
midagi parata! Noh, küll me näeme! Kas ta
alati niisugune on? (Seisab Anna ees).

Anni (pahaselt). Ah muidugi! Ah...na oota, mu
pojake!

Abiõpetaja (waele). O palun, pannie! Mitte
alati, ütleme. Ainult kui ta oma iseäralist
antipatiat näidata tahab.

Anni (on wahetpidamata Hansu otsa waadanud,
ilma abiõpetaja sõnu kuulmata, äkki waimus-

tatult). Aga onu!... Onu!... See saab alle ül-
latus olema! (Ruttu minema).

Hans (abiõpetajale). Eo? See on ju õige pidu-
lik. Siis peaksin ma õieti kohe kannu päält
ringi ja tagasi, kust tulin, kui Amanduse
järele toimetada!

Abiõpetaja (õlasid kehitades). Kes tahab seesu-
guse waese inimese hinge saladustesse tun-
gida!

Hans (edasi-tagasi, oma mõtetega ametis). Wõi
siis see on Rosenau!... Rosenau!... Leidsin
ta ometi weel üles!

Abiõpetaja. Oli teil raskusi teel siia poole?

Hans (seisma jäädes). Ah, see oli ju päris
imelik lugu. Just nagu tee nõiutud maale!

Hoppe (ilmub Anniga ukse pääle, ei tunne Hansu
oma lühikese nägemise pärast kohe ära). Wõi
siis mitte Hans?

Anni (tõsiselt). Ei, tõesti mitte, onuke! Pä-
ris wooras härra! Mina ei tunne teda ka mitte.

Hans (ühe sammu ette poole, sõnalausumata).

Hoppe (ka lähemale tulnud, lühikese kumardusega).

Minu nimi on Hoppe! Millega woin teid teeni-
da? (Aimates). Han....?

Hans (tuleb wastu, rõõmuga). Onu Hoppe!

Hoppe (Poola moodi tema ümbert kinni wõttes). Hii
siis ometi Hans Hartwig! (Waatleb teda). Ja,
ja, see on see nägu...

Anni (plaksutab käsa). Minapidi weetud! Onuke!
Minapidi weetud!

Hoppe. Kuidas siis mitte, kui sa niisuguse tõsi-
se näuga tuled! Wana inimest petta!... Hans,
hoia ennast selle preili eest.

Anni. Onuke, te pidasite Hansu wist mõneks wei-
ni proowireisijaks?

Hoppe (naerdes). Teie naesed olete kelmid, te
olete ju meid kõiki toredasti üle püganud!

Hans (humoriga). Na, minu juures teeks see nei-
le raskusi!

Anni (ruttu). Aga onuke, kas Hansu noorhärnal

ei ole päris kena mokahabe? (Waatileb Hansu uhkusega).

Hans (häbelik) Nüüd aga see suur ülewaatus. Sää! juures peab ju korrapärasest punastama!

Anni. Ei toepoollest! (Jälle waatlemisesse wajunud). Üleüldse nii noor ja nii...!

Hoppe (mõtetest ärgates). Lapsukesed, ma usun peaaegu, teie ütlete teine teiselt weel teie! Kas te juba üksteisele musu olete andnud?

Hans. Mina ei ole weel ühtegi saanud. (tasase äritusega). Noh, kas annad mulle ühe, Anni?

Anni (jätab end Hansu hooleks täie, sõnata pilguga).

Hans (suudleb teda ja surub teda tasa oma rinna vastu).

Hoppe (astub laua juurde). So, lapsed te olete ju tädi poeg ja täditütar. Kui ka teises astmes. Sinu armas ema, Hans, on minu õige täditütar. Muidugi ka Anna õndsas ema, meie Jettekese oma.

Abiõpetaja (on pikkamisi akna juurest ukse juurde läinud). Talun härrakseid wabandada...

Anni (temale järele). Kas te ei taha pruukostiks jääda, abiõpetaja härra? Ma teen kohe midagi.

Abiõpetaja. Kahetsen väga, pannie. Minu aeg ei luba.

Anni (on jälle tagasi pööranud). Ah, nüüd läheta, see abiõpetaja härra! Koolitund wõib ju ka kord ära jääda. Just täna!

Abiõpetaja (juba läwel). Aeg on lühike. Lapsukeste wastuwõtmine püha õhtu söömaajale on lähedal. (Kõwendatud häälega). Kohus kutsub, pannie! (Ara).

Anni (lühidalt järsult). Kes ei taha, olgu!

(Huudetult). Aga Hansukene sööb. Hansukene ei wõi mulle ei ütelda. Selleks on tal liig hää süda. Onuke, kui suureks Hansukene on läinud! Ja kui ma mõtlen, nii poisike oli ta tookord.

Hans (istub laua juures, Anna waatlemisesse wajunud). Ja, ja, Anni!

Anni. Korrapärast üles tuleb waadata selle üli-
opilase härra otsa!

Hans (ärgates). Seda sa ju ei tea, Anna.

Anni. Ma nägin ometi ennist!

Hans (püsti tõustes). No, katsume! (Mõlemad
seisawad lähedal üksteie vastu ja hoiawad
üksteise kätest kinni. Nende silmad lelawad
üksteist. Silmapilkne rõhuwaikus).

Anni (tagasihoitud ärituses). Kas, näed, kui
palju pikem sa oled!

Hans (tagasihoitult). Nii peab see ka olema!

Hoppe (kes selle aja järelmõttlikult laua taga
on istunud, tõuseb püsti). So, Hans, nüüd
istu meie juurde ja kõnele meile oma wägi-
tükkidest! Kõige päält minu õnnesoow eksa-
miks, härra studiosus! Ehk õigem m u l u -
s e u s peaks sind nimetama. Et sa niimoo-
di edasi lähed ja oma armastele wanematele
palju rõõmu teed! Oma hääle emale! (Annab
talle kätt).

Hans (Hoppe kätt raputades). Palju tänu, onu
Hoppe!... Sulle ka, Anna! (Pigistab Anna
kätt).

Anni (waatlemisesse wajunud). Wõi siis nii
näeb noor üliopilane wälja!

Hoppe (lahkelt). Ja sina, Anna, selle asemel,
et hansule nii palju silmi waadata... Too
meile parem midagi korralikku juua. Ja
süüa kah! Muidu nälgib Hans meil weel ära.
Ja siis ärme laseme sinu armast tädipoega
nii pea ära minna, mis sa arwad selle koh-
ta, Anna?

Anni (rõõmuga). Ah ja, onukene! Ah... ja!

Neli nädalat kõige vähem!

Hans (wähe rõhutud). Neli...nädalat! Kes teab,
kui kaua ma siis juba Heidelbergis istun!...
Ei, aga mis ma ütelda tahtsin...palju ter-
wisid kodust!

Hoppe. Minu Jumal! Mitu aastat on sest möödas,
kus ma sinu armsaid wanemaid wiimast korda

nägin! Sinu ema, see hää lapsuke!... Nii wiib elu meid laiali.

Anni (üles karates). Ah onuke, praegu tuleb mulle meelde, wäljas ootab teid ju wanker! (Seisab laua juures).

Hoppe (inestanud). Mind? Missugune wanker?

Anni (ruttu). Ja, mõtelge ainult, onuke missugused juhtumised Hansul tee pääl oliwad! Ta on ju jalgsi käinud, pool ööd...

Hoppe. Ja lapsukesed, mis lugu siis selle wankriga on?

Anni (naiwselt). Ah, onuke, teie peate ju ühe haige juurde sõitma!

Hoppe (püsti karates). Haige juurde?? Wanker?! Lapsukesed, seda ütlete teie mulle alles nüüd?

Hans. Ja, ma sain selle wankriga pool tundi külast kaugel kokku. Ta sõitis sinu juurde, onu Hoppe. Tahab sind haige juurde wiia. Siis sõitsin ma kohe ühes.

Hoppe (on kuue seljast ära wisanud ja ametikuue kapist wõtnud). Ja seda ütlete teie mulle nüüd alles! See waene inime wõib ju waheajal ära surnud olla.

Anni (aitab teda kuue selgapanemise juures). Ah, onuke, küll ta elab weel!

Hoppe (rutuga seades). Haige juurde! No teie olete mul need õiged! Teie hooleks ma oma hingeõnnistust ka ei usaldaks! Hää, et sa usuteadlaseks ei taha saada, Hans.

Hans. Ja, Jumal teab, onu Hoppe!... Aga see oli mul tõesti pääst läinud.

Hoppe (minekul). Nii siis, kõige päält, Anna too oma tädipojale midagi hammustada! Ja tubli lonks weini! See hoiab ihu ja hinge koos. Ja iseäranis niisuguse öösise marssimise järel! Ära lasse oma tädipoega millegistgi puudust tunda, Anna, muidu mõtleb ta lõpuks weel, et me talle midagi anda ei taha. (Otsib midagi kirjutuse laualt).

Hans (on püsti tõusnud). Aga onu Hoppe!

Anni (orna pilguga Hansu pääle). Ah onuke, Hansuke teab, et ma ainult nii hirmus rõõmus olen, et ta siin on, sellepärast ei taha ma sugugi ära minna midagi tegema!

Hans (tema ees, waikse käepigistusega, tasa).

Taewas teab, mul ei ole ka põrmugi isu.

Hoppe (minemiseks walmis, mõtted laiali). Ja, hää lapsukene, see Anna!... Oppina peab ta küll weel mõndagi! (Ulatab Hansule käe).

Nii siis, kui sul igaw hakkab Hans, seal on raamatud. Ja lõunaks olen ma jälle tagasi. Jumalaga Anna! (Tahab ära minna).

Anni. Jumalaga, onuke!... Ah onukene?

Hoppe (ukse pääl). Mis siis weel?

Anni (tema juures). Onuke, täna pääle lõunat ei ole ometi tundi?... Üleüldse mitte, nii kaua kui Hans siin on, eks?

Hoppe (rutuga). Ei, ei! Et sinu Hans täitsa sinu päralt oleks...! Ja wõta Ungari weini pruukostiks! See kõlbab kõige paremini (Ära).

Anni (ukse juurest tagasi). So, aga nüüd ruttu! Et sa waene vähemalt midagi sooja kõhtu saaksid! Ruttu midagi küpsetama!

Hans (tema ees, nagu kõrist kinninööritud). Ah, jäta ometi, Anni! (Wõtab tahtmata Anni käe, mille see temale wastutõrkumata jätab).

Waikne käepigistus. Silm silmas, waewaga mahasurutud äritus).

Anni (warjatud soojusega). Ära ole minu pääle pahane, Hansi!

Hans (surutud). Aga Anni, mis pärast?

Anni. Et ma sind siin nii kaua ilma milletagi istuda lasen. Aga ma tahaksin kõige armsamini ühtelugu seisata ja sind waadelda.

Hans (krampliku käepigistusega). Ja mina sind!

Anni (tasa). Ah, mind! (Seisab weel ühe silmapilgu ja katsub siis ennast wabastada).

Hans (kinni hoides). Ah, jää ometi, Anni!

Anni. Ei, lase, Hansi! Ma tulen ju kohe! Ai-

nult waadata, mis Maruschka teeb! (Wabas-
tab ennast ja läheb ära).

Wäike waheaeg.

Hans (seisab veel ühe silmapilgu nagu uimane
sirutab ennast kramplikult, kõnnib mõtetes
edasi-tagasi, tase ümiseses, nii et siin
ja sääl hoiskawat äritust märgata on, jääb
monikord seisma, avab akna, pistab pää wäl-
ja, nagu tahaks tuba jahutada).

Waheaeg.

Anni (tuleb weini pudelite ja klaasidega, paneb
laua pääle). So, nüüd istume ja joome klaa-
sikene weini ja jutustame üksteisele midagi
ilusat, kui paljudel waestel tüdrukudel sa
juba pää segi oled ajanud. Ja, Hansi? Ah
ja! Seda pead sa mulle jutustama. Ma toon
ainult veel süüa. Mõttele oneti, Maruschka on
juba ise selle eest nuretsnud. Ta ei ole
muidu sugugi nii! Selle oled sa juba täit-
sa põlema ajanud. Ah, meie waased! (Tema ees)
Noh, ruttu, Hansi, mitu tüdrukut oled sa
juba musutanud?

Hans (tõsiselt). Mitte ühtegi, Anna! Wälja ar-
watud oma öde! Sina oled esimene!

Anni. Ah mu Jumalukene! Wäljas läheb ju kõik
külmaks. (Ruttu minema, ühe silmapilgu jä-
rele taltrikute ja liudadega tagasi, mida
ta laua pääle seab). Nüüd sööme, joome ja ole
oleme rõõmsad. Kes teab, kui kaua see kes-
tab! Istu siia, Hansi! (Näitab sohwa pääle).

Hans (istub sohwa pääle). Ja sina, Anni?

Anni (wabalt). Ma istun sinu kõrwale, Hansi.
(Mõlemad istuvad kõrwi sohwa pääle, Anni
paremale, Hans pahemale poole).

Hans. Ja, kes teab, kui kaua see kestab! Üle-
homme sel ajal olen ma juba jälle teel. Siis
sõidan juba!... Wälja! Maailma!

Anni (on weini klaasidesse walanud, ehmatades).

Ulehomme juba? Aga see ei oleks ju sugugi
maksnud!

Hans. Ja, mis parata! Ma pean ometi ülikooli!
(Waimustusega). Ah, Anni, ma rõõmustan juba
nii väga!

Anni (kurwalt). Ja mina mõtlesin, sa jääd vähe-
malt neljaks nädalaks! Rõõmustasin nii! Nüüd
tuled sa nii hulga aastate järele ja tahad
kohe jälle ära minna. Siis ei oleks sul su-
gugi tarwis olnud tulla!

Hans. Ah Anni, ära tee südant raskeks! Ärme
mõtleme sugugi selle pääle! Joome! Prosit!
(Lööwad klaasid kokku). Tulewik ja elu! (Joowad
mõlemad).

Anni. Aga söö ometi, Hansi! Kas tõstan sulle
midagi ette?

Hans. Anni, ma ei wõi! Ma ei wõi tõesti mitte!
Söö sina ometi!

Anni. Ei, ma ei taha ka mitte!... Nüüd jääb
kõik see hää toit järele!

Hans. Ah, jäta ometi! Küll me juba pärast söö-
me! Aga joome! Läänud aja pääle! Meie lapse-
põlwe pääle! Hää, et ta mööda on! (Joob).

Anni (ka juues). Ma mõtelsin ikka, sa tuled kord.
Sa lubasid mulle ju, Hansi, seekord teie pool
Lichtenaus. Aga kes ei tulnud, kõik need hulk
aastaid, oli minu Hans!

Hans. Ja, waata, ma tahtsin enne üliõpilaseks
saada! Mitte niisugune rumal poiss olla!

Anni. Lõpuks mõtelsin ma, Hansi on liiga uhke,
Hansi ei taha minust midagi teada.

Hans. Ja, ma tahtsin ikka, ja tahtsin ikka...
Lõpuks ei tahtnud ma ju mitte...

Anni (ruttu). Ja näed sa, sellepärast oli mull
täna kohe esimesest silmapilgust saadik sinu
üle nii väga hää meel, sest et ma nägin, et
sa ju sugugi uhke ei ole.

Hans. Uhke, Anni? Aga mispärast uhke? Kuidas
wõid sa niiwiisi ütelda?

Anni. Ja, sest et sinu wanemad nii rikkad on ja
meie oleme ainult niisugused waesed sugulased,
s.o. onu ju mitte, aga mina! Ja siis...

Hans (sirgeks ajades). Aga Anna, see on ometi mulle täiesti üks kõik! Seda ei pane mina ometi tähele!... Ei, siis tunned sa mind halvasti!... Kas tead, need on kõik rumalad eelarwamised! Ülepää... (Tõuseb püsti). Prosit, Anna! Elagu wabadus! (Joob). Wabadus! Wabadus! Ah, see saab suurepäraline olema! (Istub jälle ja nihkub õige Anna ligi).

Anni. Ja sa ei mõtle sellepärast minust mitte halvemini?

Hans (etteheitwalt). Aga Anna! Mispärast siis ainult?

Anni (häbelikult). Ah, sa tead ju seda emakesest ja minust.

Hans (imestanult). Ei! Mida siis? Sinu emast ja sinust?

Anni (kogeldes). Et mul ju isa ei ole...

Hans. Ah so, seda?!... Aga mis siis sina sinna wõid parata?

Anni (tasa). Ja, eks ole, Hansi? Seda mõtlesin mina juba.

Hans (imestanult). Mis wõid küll sina sinna parata? Teeb siis keegi sulle sellepärast etteheiteid?! See on ju päris...

Anni. Ah, sa ei tea ju mitte, Hans! Seda määratakse sulle ikka jälle leiwa pääle! Aga ma olen ainult rõõmus, et sina mitte nii ei ole!

Hans (ärewaks läinud). See on ju lausa lollus! Lausa lollus! Aga kes siis? Ometi mitte onu?! Na, üleüldse mis sellesse puudub... See on ju kõik nii loomulik! Nii loomulik! See on ju see lugu kiwi ülestõstmisest! Waata, Anni, sellepärast igatsen ma nii väga siit wälja saada! Sääl peab ju kõik palju teisiti olema! Kõik palju wabam! Ma ei wõi seda sugugi enam päält kuulata! Seda waimuahastust nende inimeste juures siin igal pool! Ainult wälja siit! Sellepärast ma tahangi Lõuna-Saksamaale! Sääl kujutan ma enesele kõik teisiti ette! Ja siis ülepää üliõpilasena! (On ennast ägedaks rääki-

nud, joob oma klaasi äkki põhjani tühjaks).
Anni (waimustatud). Ma tahaksin ainult ikka
 nii istuda ja sind waadata, Hansi, kui sa
 nii kõneled ja sinu silmad sääljures
 wälguwad!

Hans (waimustatud). Ah ma ütlen sulle, Anni!
 Mul on tujul! Wiimaks ometi waba! Mis sa
 juba aastate kaupa igatsenud oled! Juba
 kui ma siia tulin...

Anni. Ja, ja nüüd tahad sa nii ruttu jälle
 ära minna! Nüüd pead sa alles õieti siia
 jääma!

Hans. Aga ma ei wõi ju praegu mitte, Anni!
Anni (energiliselt). Sa pead aga! Muidu olen
 ma sinu päale päris pahane!... Uleüldse,
 ma istun siin ja wahin sinu otsa, nagu
 mõni rumal armuhaige ani (Tahab sohwa päält
 ära minna).

Hans (palawalt). Ah, Anni! (Tahab teda kinni
 hoida).

Anni (pilkawalt). Wäike Hansi tahab mind kinni
 hoida. (Katsub ennast lahti kiskuda).

Hans (tõuswa ärewusega). Wäike?! Na, üks me
 näe. Lahti sa ei saa! (Hoiab teda käewar-
 rest kinni).

Anni (oogudes). Wäike Hans! (Katsub ennast
 lahti kiskuda).

Hans. Suurem kui sina!... Lahti... ei...saa!
 (Hoiab ta mõlemaid wäljasirutatud käsa oma
 kätega kinni. Mõlemad seisawad ühe silma-
 pilgu suu suud vastu. Akitselt kääneb Hans
 rutulise toukega Anni wäljasirutatud käe-
 warred kokku, nii et ta jõuedult sohwa
 päale wajub).

Anni (nõrgalt). Ah Hansi!

Hans (tema üle kumardades). Nüüd oled sa
 woidetud!

Anni. Ah, sul on ju niisugune jõud, Hansi!
 Ma ei arwanud sugugi!

Hans (waatab teda ühe silmapilgu. Akki wiskab

ta ennast tema pääle ja suudleb teda kui hull).
Anni (wõtab tema ümbert kinni ja suudleb teda wast).

Wäike waheaeg.

Hans (ajab ennast üles, niisama Anni. Mõlemad ripuwad üksteise kaelas sõnata õndsuses).

Hans (tasa). Kas sa mind tõesti armastad, Anni?

Anni (niisamati). Hansi, nii wäga! Nii wäga! (Mõlemad hoiawad teine teise ümbert kinni ja suruwad end üksteise wastu. Uks läheb pikkamisi lahti).

Amandus (pistab pää ukse wahelt sisse).

Anni (teeb ennast ornalt Hansust lahti, tõuseb üles, läheb Amanduse poole, wabalt). Mis sa tahad, Amandus?

Amandus (sellekohase grimassega). Nälg mul! Süüa!

Anni. Mine Maruschka juurde, Amandus! See annab sulle midagi, ja?

Amandus (kõhkleb silmapilgu, siis ära).

Hans (on ka püsti tõusnud). Amandus nägi wist küll, Anni?

Anni. Ah, Hansi, mis teab Amandus! (Õrna pilguga Hansu pääle, kes tema ees seisab). Kui mehine sa wälja näed, Hansi!

Hans (hõisates). Ah, ma ütlen sulle, Anni, ma olen nii õnnelik! Nii õnnelik! (Edasi-tagasi kõndides tormiliste liigutustega). Ma tahtsin ju seda! Ma ei jõudnud sugugi ära oodata, millal ma siia saan! Sellepärast marssisin ma ju õo läbi! Ma igatsesin ju nii wäga! Ma pole ju weel ial...! Sa ei tea ju sugugi! (Wõtab uuesti tema ümbert kinni).

Anni (äkilise pilguga pooleliawatud akna pääle, kochkunult). Ah, mu Jumal! Meie abiõpetaja härra! Kui ta nägi! Ta waatas parajasi sisse! Ja kuidas näen ma wälja! (On ennast Hansust wabastanud, korraldab rutuga oma juuksid).

Wanemuise
näitelawa

✦ TARTUS. ✦

31.

Hans (äritatud). Ah, las näha, kes tahab! Küll me talle näitame!

Anni (peegli ees, ärahirmunult). Aga just abiõpetaja härra! Kui ta ainult midagi ei märka! Kui korratu ma küll wälja näen!

Abiõpetaja (astub pikkamisi paremalt poolt sisse, waatab uuriwalt terwet tuba, mõlemaid noori inimesi ja terwet korratud seisukärda). Ma palun wabandust, et eksitama pean...

Anni (läheb talle wastu, katsub oma segadust warjata). Ah, abiõpetaja härrakene! On õpetunniga juba walmis. See on ilus, et ta tänawarem...

Abiõpetaja (on kirjutuselaua juurde läinud, ot-sib midagi). Tund on pooleli, panna Annuscha. Ma tulin ainult ära. Üks raamat puudub weel. Olen wist unustanud.

Anni. Aga te sööte enne ruttu natukene, abiõpetaja härra, ja? Meie oleme juba... (Peatab, kui ta puutumata toitused näeb).

Hans (laua juures seistes, katsub parandada).

Woh, see oli ka nii kuidas ta oli.

Abiõpetaja (pikkamisi kirjutuselaua juurest tagasi). Lapsukesed ootawad, pannie! Ma ruttan. Õpetaja härra on ära sõitnud, pannie?... Ma nägin.

Hans. Ja, onu sõitis haige juurde.

Abiõpetaja (nagu kogemata pilku toitude poole heites). Noortel inimestel ei ole ju ka suurt isu olnud.

Hans (häbelikult). Ja, mu Jumal, kui secsugune kena, armas täditütar on, keda hulk aastaid näinud ei ole, siis unustad lõpuks oma isugi ära. Teiega on lugu niisamati, abiõpetaja härra!

Abiõpetaja (ähwardab Annit väga tõsiselt sõrmega). Pannie!... Pannie! (Pikkamisi ära).

Anni (seisab häbenedes).

Hans (tema juures). Anni!

Anni (waikib).

Hans (õrnusega). Kas sa mind siis sugugi enam ei armasta, Anni?

Anni (äkitselt). Ah, las kõik teha! (Wõtab Hansu ümbert kinni ja surub teda enda vastu). Kas sa tõesti veel ühtgi tüdrukut ei ole suudelnud, Hansi?

Hans (hõisates). Mitte ühtegi!... Mitte ühtegi!

Anni (kaisutab teda). Mu armas Hansi!

E e s r i e .

Teine etteaste.

Järgmisel päeval pärast lõunat. Seesama elutuba. Anni ja Amandus sohwalaua juures. Unine päälõunane elewus. Sume-raske kewade päew paistab läbi akna sisse.

Anni (tooli pääl sohwa vastu). Ja ma ütlen sulle, kui sa veel kord nii halb oled Hansi vastu, nii alatu... Mis see waene Hans sulle ainult teinud on!

Amandus (tooli pääl temast par.pool, raputab ennast ja sülitab).

Anni. Hans on juba üliõpilane ja mis oled sina? Sina suur poiss! Nii rumal kui! Ja waewalt kaks aastat Hansist noorem...

Amandus (näitab pantomime läbi, kui wähe talle Hansu waim imponerib, siis häämeelega enese pääle näidates). Kowem mina!

Anni (mõrudalt). Sina kowem! Ja, kui sa talle jala ette paned, selja tagast, nagu täna enne lõunat, et ta maha kukub... Tee seda ainult weel üks kord. Siis tead sa, mis sa saad!

Amandus (lõbusa grimassega). Sirgu tõmmatud! Loik üheksa! Annuschka... (Näitab pantomime läbi Anni kohmetust ja armastust, käsa rin-

gutades). Minu Hansi! Minu Hansi!

Anni. Ja muidugi, minu Hansi! Mis sina sellest tahad? Sina tahad wist ka seda nime? Sa oled wist kade, mu pojuke?

Amandus (äkilise wiinaga püsti karates, otse tema ees, wiltu kitsunud näoga ja pilguga sohwa pääle). Tean mina!... Ütlen onule! Wõtab kantsiku! (Peksmise pantomime). Peksta! Peksta! Pruuniks ja siniseks!

Anni. Ja, aga kes kõige enne käsile tuleb, see oled sina, Amandus. Arwad sa, et onu ei tea, et ma Hansule musu andsin? Ära lase ennast wälja naerda! Seda wõib onu rahulikult teada. Aga kas sa tead, mis mina onule ütlen!?

Amandus (jälle tooli pääle istunud, kawalalt). Ei tea!

Anni. Ei tea? Katsume mõtelda aidata, Amandu sekene! Mina ütlen onule, et sa alati Maruschka järele hiilid! Et sa Maruschkale sugugi rahu ei anna! Waene tüdruk ei tea enam, kuhu sinu, rumala poisi eest minna! Kas nüüd tead, Amandusekene, mis mina onule ütlen, kui sa mitte täitsa wiisakas ei ole Hansi wastu? Nii siis ilusti cycho! Nagu hiir! (Liigutusega). Muidu...!!

Amandus (salakawalalt). Tühi! Rumal!

Abiõpetaja (par. poolt sisseastudes, mustas kukes, tosisem weel kui harilikult, tuleb pikkamisi laua juurde).

Anni (plaksutab rõõmsalt käsa). Meie abiõpetaja härra! Meie abiõpetaja härra! Ja nii kurja näo teeb ta jälle, meie abiõpetaja härrakene!

Abiõpetaja (istub lauda, Anni wastu). Ja meie spanna on lobus nagu nirk. Wihma käes ja päikesepaistel. Ma usun, wiimsel päewl naerab ta weel, see panna.

Anni (wabalt). Aga üks peab ometi naerma, abiõpetaja härra! Mis see aitab, kui üks ikka kurwem on kui teine! Onu ei salli sugugi,

kui ma nii konutan nagu mõni püha. Ma pean ainult ikka naerma ja laulma. Hansi on ka wõõersil!

Abiõpetaja. Ja selle pärast on panna hoopis käest ära. Ei saa teda enam sugugi walitse-da.

Amandus (lööb äkki mõlenate rusikatega laua pihta nii et paugub). Lops!!

Anni (kohkudes). Jeesus. Marja, Püha Joosep! Minu ehmatust!... Sul tarwis kõrwad sirgu tõmmata, Amandusekene! Niimoodi ennast üles pidada! Nagu oleks ta narriks läinud, sest-saadik kui Hans siin on!

Amandus (hirwitab hambaid lätsitades).

Abiõpetaja. Siis on noorhärja siamaani ainult onnetust sellesse majasse toonud! Kuidas kõik muutunud on, selle kahe päewa sees!

Anni (kähku). Aga ometi hää poole, abiõpetaja härra! Mis nüüd Amandus! Aga onu! Waadake ometi onu! Ta on ju nii väga rõõmus! Ja mi-na! Ah, meie oleme kõik nii õnnelikud! Teie ei pea ka ikka nii tumedat nagu tegema, abiõpetaja härrakene? Ei? Teie peate kaasa rõõmustama. Maailm on ju nii ilus!

Abiõpetaja (juttu mujale juhtides). Kas üliõpilase härra pannale ka oma usust juba jutustas? Ma kardan... Ma kardan...

Anni (waimustatud). Ah, kõigest, abiõpetaja härra! Kõigest!

Abiõpetaja. Ma ei taha õndsaks saada, kui see noor mees mitte üks neist leigetest katoliklastest ei ole, nagu neid praegu nii palju kõrgemates koolides ümber uidab.

Anni (wähe tasa). Halb ei ole Hansi mitte! Ainult... Ja see kõik tuleb ju alles weel! Ta on ju ka weel noor küllalt. Kui ta kord nii tõsine on, nagu teie olete, abiõpetaja härra...

Abiõpetaja (toetab pääd). Noorusel ei ole woorust, ütleb wanasona. Ma tean. Ja kõik omal

ajal. Aga õnnis see, panna Annuschka, kes
woitu on saanud! Lõbutse da on kaunis, aga
waga olla on parem! (Kurbliku naeratusega).
O vanitas, vanitatum vanitas! Meie keeli,
pannie: kõik tühine! Maailmalaste tühi töö!

Anni. Ah, kuigi kõik möödaminew on, täna ole-
me weel rõõmsad! (Kargab püsti). Täna ole-
me weel lõbusad ja tantsime! Homme leiname
müidugi kotiriides ja põrmus. (Trallitades
edasi-tagasi).

Abiõpetaja (mõtetesse wajunud). Mispärast
homme, pannie! Miks mitte juba täna? Miks
mitte selsamal tunnil.

Anni (oma mõtetes). Sest et homme Hansi ära
soidab! Ära maailma! Siis on kõik jälle
nagu alati! Siis wõite mind jälle tublisti
läbi tõreleda, abiõpetaja härra! Aga täna
mitte, ei abiõpetaja härrakene! (Äkki). Ja
homme ei lase me teda ka weel mitte ära!
Ja ülehomme ka mitte! Nii pea weel mitte!

Abiõpetaja (on taskust kirja wõtnud ja ulatab
selle Annile). O kui wäga kaugel, pannie,
olete teie weel sellest kohast, mis ma
teie jaoks wälja olen walinud!

Anni (melanholiliselt). Ah, kes teab, abiõpe-
taja härra! Kes wõib teada, mis warsti wõib
tulla? (Läheb ukse juurde).

Abiõpetaja (üles waadates). Kuhu, pannie?

Anni. Hansit otsima, et ta meie juurde tuleks
ja midagi jutustaks. Meile teda ju kauemaks
enam ei jää.

Abiõpetaja (tõuseb ruttu püsti ja läheb tema
juurde). Mõlemad seisawad ukse juures. Abi-
õpetaja walitseb waewaga enese üle. Panna
Annuschka?!

Anni (longus pääga). Ja, kõrgeausus!

Abiõpetaja (wõtab ta käest kinni). Kas wõite
mind usaldada, pannie?

Anni (kõheldes). Te olete ju ometi... minu
pihtiisa, kõrgeausus.

Abiõpetaja (warjatult). Mitte kui pihtiisa! Ka mitte korgeausus! Mispärast ütlete teie niimoodi minule!... Kas teie mind väheke-segi kui sõpra ei salli?

Anni (waikib).

Abiõpetaja (wärisedes). Ei?

Anni (tasa). Ah, mis teie ka küsite, abiõpetaja härra! Muidugi ometi!

Abiõpetaja (hooga, sirge tema ees). Siis hoiatan ma teid selle noore härra eest, panna Annuschka! Kuulge, nii kaua kui aeg on! Ker-gemeelsus on teie perekonnas! Mõtelge oma ema pääle, pannie!

Anni (wäbastab end temast). Ah, mul ei ole tarwis emakese pärast häbeneneda.

Amandus (on aknast wälja wahtinud, äkki püsti tõusnud. Nagu püssiga sihtides, kuna ta silmad wälguwad). Puff! Puff!... Surnud!

Anni (pöörab hirmuga ümber). Mis on siis? (Lähemale akna juurde).

Abiõpetaja (on jälle laua poole läinud). Noor härra seisab wäljas aias õpetaja härra toshiniga. Amandus teeb talle järele.

Anni (akna juures). Ah, Amandus ju püssi lasta! Amandus ei tohi ju sugugi lasta! Onu ei luba teda ju! (Ruttu ära).

Amandus (on jälle toa poole pööranud, metsiku hirmuga). Hästi lasta! Trehweta!... Surnud!

Abiõpetaja (kõnnib edasi-tagasi, ilma Amandust tähel panemata).

Amandus (haarab tal äkitselt käewarrest kinni, metsiku wihaga). Surnud! Täitsa surnud!

Abiõpetaja (jahmatab, jääb seisma). Mis on, mu sõber? Kes on surnud? Mis sa tahad ütelda?

Amandus (wõimetus wihas, wäga ruttu ja sorawalt)
Koer, wooras! Istus! Ikka tegi nii (Kordaw söömise liigutus). Mina tulin! Nägin Anna tema kõrwal! Tahtsin süüa! (Pantomimega). Nii näljane! Oli praad! Nii ilus praad! Ah! Ütelsin Annuschkale! Ei andnud mulle midagi.

Saatis mind Maruschka juurde! Kõik aeg istus: Minu Hansi! Minu Hansi! Ilus praad ja wein ja kõik ainult wõõrale! Amandus nälgib! (Käte ja jalgedega wihaseilt). Hammustan, kratsin, lõõn, kägistan! (Pantomime, langeb wäsinult tooli peäle).

Abiõpetaja (kohmetult). Armuline Jumal, halas-ta, et ta jälle meelemõistusele tuleb!... O see külaline! O see külaline! (Kõnnib edasi-tagasi, aegamööda rahulikum, paneb käed kramplikult kokku). Jssand nü Jumal! Sinu tahtmine sündigu!

Wäike waheaeg. Uks läheb lahti.

Anni (ees, katsub Hansu oma järele tõmmata).

Aga tule ometi, Hansi, ja?

Hans (pahemas käes teshin, katsub oma paremat kätt Anni käest lahti tõmmata). Aga jäta mind ometi, kus ma olen, Anni!

Anni (teda hoopis sisse tõmmates). Ah, sa pead ometi ka kohwi jooma, Hansi. Meie saame ju kohe kohwi.

Hans (tusaseilt). Mul ei ole tõesti mingit isu, Anni! On mul juba täielikult kadunud. (Paneb laskeriista kirjutuselaua peäle, seisab nõutalt toas).

Anni (teha ees, õrna pilguga). Küll tuleb tagasi? Hansi, kui sa ilusaid kookisid meitsed, mis ma sinu jaoks küpsetasin.

Hans. Mispärast sa siis ühes ei tulnud jalutama! Ma palusin sind ometi nii! Aga ei!

Anni. Siis ei oleks ma ju kookisid teha saanud. See pidi ju üllatus olema! Panc tähele kui hääd nad on! (Ruttu ära).

Hans (tuleb laua juurde). Kus on õieti onu Hoppe? (Istub).

Abiõpetaja (akna juures). Õpetaja härra magab wist. Ta ei joo millali päälõõnat kohwi.

Amandus (kirjutuselaua juures, teeb laskeriis-taga tegemist).

Hans. Noh, Amandus, kas tahad ka korraks katsu-

da wäljas? Aga waata sa ette ja ära lase kedagi surnuks! Ta on rentkuulidega laetud. Amandus (laskeriistaga minema).

Abiõpetaja. Kas studiosuse härra püssi laskis?

Hans. Ja, natukene märki... Ah, täna on nii imeilus wäljas! Niisugune iseäralik raske õhk. Täiesti kewade moodi. Üleüldse see terve ümbrus! Nii hoopis teistsugune kui meie pool! Juba nii midagi Poola taolist iseloomus!

Abiõpetaja. Õigusega, üliõpilase härra! Ajalugu ütleb teile, et me siin Poola maa pääl oleme!

Anni (tulob suure taldriku täie wafelitega). Siin! See on sellele isemeelsele noorele härrale!

Hans. Ja, nad näewad tõesti suurepäralised wälja! Kas tohin, Anni? (Mõtub ühe waffli).

Anni (kes taldriku laua pääle on pannud). Need on ju sinu jaoks kûpsetatud, Hansi. Kas näed, et ma sugugi nii halb ei ole nagu sa ikka mõtled? (Istub laua juurde).

Hans. Ah, seda ma ei mõtle ju sugugi, Anni! Aga see oleks ometi nii ilus olnud, kui me üheskoos oleksime jalutama läinud.

Abiõpetaja (ka laua juures). O seda waest pannat! Näeb waewa ja talitab! Aga see ei äita midagi. Noor härra ei pea sellest lugu.

Hans. Kas näed, nüüd sõidan ma homme juba minema, ja me ei ole sugugi enam natuke koos jalutanudgi.

Anni (pehmelt). Ah, sa ei sõida ju homme weel mitte, Hansi. Sa jääd weel kauaks siia. Siis wõime tihti weel üheskoos kõndida.

Hans (rõhutud). Küll sa näed, Anni, et ma homme sõidan... (Üles karates, kirglikelt).

Ah, ma pean ju! Ma pean ju! (Edasi-tagasi).
Anni (mõtted laiali). Mispärast pead, Hansi! Miks ei wõi sa siia jääda?

Abiõpetaja. O aga pannie! Ja noore härra õppimine! Ettelugemised on wist juba alganud.

Aeg on kasin. Ma wõin arwata.

Anni (kergemalt). Ah, Hansi, küll me näeme.
(Ara kööki).

Abiõpetaja. Ja, see seisus studiosuse härral weel ees. Nii mõnigi elunähtus. Elu seisab tal weel ees.

Hans (edasi-tagasi, elawalt). Ja, see on alles mul ees! See tuleb nüüd! See kõige ilusam aeg! Üliõpilase aeg! Ah Heidelberg! Heidelberg! Kuidas saab see küll wäla nägema!

Abiõpetaja. Saab olema, studiosuse härra, nagu kõik muugi selles ilmas. Kui te teda tunDMA olete saanud, on ta tühine. Ainult lootus teeb sellest midagi.

Hans (istub uuesti). Ja, ma ei tea, siis on lõpuks kõik... Mis jaoks elatakse siis üleüldse!

Anni (tuleb kohwinõuudega). Hansi, kas sina andsid Amandusele püssi? (Korraldab kohwilauda).

Hans. Ja, Anni, mis siis?

Anni. Sellepärast et Amandus teda oma kätte ei tohi saada! Onu ei taha mitte!

Hans. Ah, mis see teeb, Anni! Las Amandus ometi ka kord rõõmu tunda!

Abiõpetaja. Pannal tõepoolest õigus! Me ei oleks talle mitte andma pidanud.

Hans. Ma wõin ta ju tagasi tuua, Anni, kui sa tahad.

Anni. Ei, lase olla, Hansi! Nüüd mitte! Muidu saab ta weel päris... Poiss läheb ikka rohkem taltsutanataks... So, nüüd joome ja sööme kooki. (On sohwa päälc istet wõtnud. järgnewa jutuaajamise ajal joodakse).

Hans (wafolid süües). Tore dasti maitsewad nad, Anni!

Anni. Söö, Hansi, ja lase enesele maitse da. Wäljas on weel.

Abiõpetaja (kohwi juues). Ja, need arahellitatud noored inimesed! Waatawad elu pääle ainult kõige lõbusamast küljest! Nad ei tea sugugi, mis see õieti tähendab...elu!

Hans. Ah, mina ei ole sugugi nii ära hellitatud! Ma arwan ka juba omajagu ära elanud olewt.

Abiõpetaja. Mida noored inimesed nii ära elamiseks nimetawad, koolipinkidel, iseäranis kui wanemad kõige eest hoolt kannawad ja noorel härral muud midagi teha ei ole, kui oma exerzitiad.

Hans (terawalt). Ja, kuidas inimene on! Just selle järele! Ma mõtlen, pääsi on see, mida soosmiselt ära elatakse, abiõpetaja härra! Noh, ja see ei ometi mitte koolipingi järele.

Abiõpetaja. O muidugi! On niisuguseid iseloomusid...wõime ütelda õnnistatud iseloomusid... kes juba omas noores eas kindlaks on saanud. Ma ei salga mitte. Aga kus nad on! Raske kooli peawad nad läbi tegema. Ja siis tunneme neid esimese pilguga ära.

Hans. Ja, te peate ju teadma, abiõpetaja härra! Mina ei wõi selle üle otsustada.

Anni. Aga sa oled ometi ka juba mõndagi läbi teinud, Hansi, nagu sa mulle jutustasid.

Abiõpetaja. O, noorte daamede ees ei olda tagasihoidlik. Süäl sulawad pehmed sudamed nagu wõi päikese käes. Aga suurem jagu sellest on paraku ainult noorte härrade mõttekujutus.

Hans (äritatult). Waadake, abiõpetaja härra, seda pean mina nüüd küll paremini teadma, mis ma ära olen elanud wõi mitte! Muidugi olen ma siiani ainult koolipinki nühkinud. Kahjuks! Ma soowiksin, et juba ammu wäljas oleksin saanud! Ma oleksin ilmast midagi näha saanud! See ep see ongi! Istud ja istud ja on tung, tahaksin... Ja kui kellegil seda jutustad, siis naerdakse weel sinu üle!

Ei ole kedagi, kellele ennast... Sellepärast et teistsugune oled! Käid nii üksinda ja kannad seda kaasas! Ja väljastpoolt sundus ja seespool sääl... (Käed rusikasse). Aga see teeb sinust midagi! See teeb sinust midagi! Ehk lähed hukka. Laiale tee. Ehk sinust saab midagi! Ja kui mina nüüd välja laia maailma lähen, siis tean ma, mina ei ole enam rumal poisike, kui ma ka wahest nii välja näen! Igauhega woin platsi astu! Ma ei lase enesele enam kellegi poolt midagi ütelda. Kaua küllalt oled suruda saanud. Aga nüüd olen ma waba! Nüüd ei lähe terve ilm mulle enam korda!

Abiõpetaja. Ma kahetsen neid waaseid katoliku usku wanemaid, kes seesugust wilja oma kaswatusest lõikawad ja ei teagi ise wõib olla.

Hans. Ah, ärge rääkige, abiõpetaja härra! Ma arwan, iga inimene peab nii olema, kes midagi... See oli küll teie enesega ka niisamuti.

Abiõpetaja (mõrudalt). Minuga, üliõpilase härra! Minuga oli lugu sootu teisiti. Ma tänan oma loojat. Mul ei olnud aega põcraste mõtete jaoks. Mul lõigati aegsasti tiiwad ära. Ma pidin juba koolis hoolt kandma, et ära elada. Ma andsin tundisid. Tegin töösid! Ma tegin, mis wõisin. O, mina igatsesin ka, kui noor inimene, üht ja teist. Aga ma ei andnud oma mõtetele järele. Ma ei oleks wistist ka mitte usutadlaseks saanud, kui ma ei oleks pidanud! Aga minu waased mõisniku soost wanimad ei wõinud ometi minust kingseppa teha. Juristiksaamiseks puudusiwad taalrid. Ma pidin enesest wõitu saama. Ma wõitlesin... Aga mina wõitsin!

Hans (tasa). Ja olete te tõesti päris rahul, abiõpetaja härra?

Abiõpetaja. Ma olen nii õnnelik nagu inimesele

siin ilmas osaks antud on. Ma tänan oma loojat põlwili, et ta minuga nii seadnud. Ma leidsin troosti selle ilma kaduwuses.

Hans. Ja see on?

Abiõpetaja (terawalt). See on usk, üliõpilase härra! Kas teie usuõpetaja teile seda ei ole ütelnud?

Hans (mõtetes, väljapurskawa kirglikkusega).

Ei, mina ei võiks seda mitte! Nii kõigele Jumalaga ütelda! Kõigele, kõigele...! Waa-dake, abiõpetaja härra, teie olete rõõmus, et nii on läinud ja mina olen rõõmus, et nii on läinud. Et ma usuteadlaseks saada ei taha! Et ma waba olen ja et see kõik minul ees on.

Abiõpetaja. (On oma tassi tühjaks joonud). Oma kirgede küüsis, üliõpilase härra, ja waba?:

See ongi see taltsutamatus, mille läbi isegi Lutsifer, kõige ülem inglitest, huka sai.

Hans (hääsüdamliselt). Ah, see ei saagi nii paha olema, abiõpetaja härra. (Mõtab ühe wafli). Ma söön kõik su waflid ära, Anni... Sa oled ju nii vaikseks jäänud, Anni?

Abiõpetaja (wawalt enese üle walitsedes). Mit-te nii paha? Pahem ütlen ma, kui sõnad seda ütelda jaksawad. Selle preili ees siin kuulutan ma ette, nii tõesti kui Jumal olemas on ja tasumine, noor härra saab hukka ja kõik, kes ühes temaga. Jõudku ta õigele ära-tundmisele enne kui liig hilja on.

Hans. Ja mina kuulutan enesele ette, ma saan läbi! Ma ei lähe mitte hukka. Mul on ju nii kole palju lootust! Ma ei wõigi ju sugugi hukka minna! Kahekümne aasta pärast võime ju jälle selle üle kõnelda, abiõpetaja härra.

Abiõpetaja. Kes elab, see näeb. Mõtélge selle päewa ja minu sõnade pääle! (Tõuseb üles ja seisab sirgelt). Teie aga, panna Annuschka, ütlen ma selle noore härra juuresolekul, ärge uskuge teda! Arge laske ennast tema

õpetuste läbi võrgutada! Jääge truuks! Arge andke kiusatusele järele! Päästke oma hing ja igawene õndsus! (Läheb pikkamisi kirjutuselaua juurde, võtab ühe raamatu, läheb ukse juurde, pöörab veel kord ümber). Ma tahaksin paluda, panna Annuschka, kui õpetaja härra küsib, mina annan usuõpetusetunni täna tema asemel. (Ära).

Anni (waikib päälõngus. Väike waheaeg).

Hans (on niisamati mõtetes istunud, ajab ennast sirgeks). Näed, Anni? nüüd sa tead, mis mina olen! Nüüd kuulsid sa.

Anni (waikib).

Hans (jälle enesega ametis, lööb rusikaga laua pääle). Ja mina hukka ei lähe! Se-da tahan näha!

Lühike waheaeg.

Anni (waikib ikka).

Hans (tõuseb üles, kõnnib ükskord edasi-tagasi, jääb Anni ette seisma). Nüüd võid sa siis walida, kas sa niisuguse inimesega veel kauemini tahad tegemist teha.

Anni (kõheldes). Ah, Hansi....

Hans (mõrudalt). Lõpuks ei ole sellel ju ka mingit otstarbet! Homme sõidan ma ju ometi ära! Ja abiõpetaja jääb siia!

Anni (võtab tema käe, vaatab suurel silmil temale otsa). Ah, Hansi, sa oled kohe nii...

Ennist ka...

Hans (tema ees). Kuna?

Anni (paludes). Ah selle jalutamisega. Ja mina tahtsin ometi sulle wafflid küpsetada. Ma tahaksin ju kõik sinule teha. Sa ei tea sugugi, kui hästi sinu vastu oldakse.

Hans (ägedalt). Ja, kui see sulle wastumeelt on, Anna, ei taha ma sulle koormaks olla.

Anni (Edasi-tagasi). Kõige parem, kui sugugi tulnud ei oleks! Siis ei oleks vähemalt se-da hirmsat... (Istub, tõmbab käed kramplikult rusikasse, õige oma ette).

Anni (hüppab üles, jookseb tema juurde, wõtab tal ümbert kinni). Mis olen ma sulle ainult teinud, Hansi?

Hans (teda enese wastu surudes, pool nuuksudes). Kui sina mind enam ei armasta, Anni, ma ei tea, mis ma...! Ma wõiksin ju kohe...! Ma olen ju nii õnnetu! Mii õ n n e t u!

Anni (tema süles, teda kaisutades). Mulle ei woi ju keegi nii armas olla kui sina. Kui sa ka mõnikord...

Hans (teda oma wastu surudes, meelest ära). Anni, Anni, mis sellest küll saab!

Anni. Saagu, mis taht, Hansi! Mulle on kõik ükskõik, kui ainult sina minul oled...

Hans (meeleheitlikult). Abiõpetajal on ju õigus! Ma olen ju sinu õnnetus!

Anni. Ah, Hansi, mis tuleb, ärme selle pääle mõtleme, aga sa ei pea ka niimoodi kõikide wastu olema. (Wabastab ennast temast ja istub tema kõrwale, üht tooli lähedal tommates). Sina ütled kõik liig otsekohe wälja!

Hans. Ma pean ometi ütleva, nagu ma mõtlen. Ma ei wõi ometi luisata.

Anni. Täna ei tahtnud sa ka mitte hommikupalwet teha.

Hans (nihutab ennast õige ligi, paneb käewarre tema ümber). Ma olin sääl, Anni.

Anni. Ja, sest et ma sind üles ajasin, Hansi. Oota aga, küll armas Jumal sind weel kord selle eest karistab, et sa nii jumalakartmata inimene oled.

Hans (päris tema juures). Kas tead, Anni, mis ma täna hommiku mõtlesin, kui sa wäljas minu ukse ees seisid, et mind üles ajada?

Anni. Ei Hansi, ütle ometi! Ma ei tea.

Hans (tõuswa äritusega). Kas sa sugugi ei wõi arwata?

Anni (tagasihoidlikult). Ah, see ei olnud midagi. Sa ütled ainult!

Hans (palawalt). Ei, muidugi päris tõsist.

Ma tahan sulle ütelda. Aga pane pää siia. So!
 Üsna ligidale! (Anni paneb pää tema rinna
 najale, Hans wõtab tema ümbert kinni). (Pea-
 aegu sosistades). Ma mõtlen, see oleks nii
 ilus, kui sa sisse tuleksid! (Metsiku suud-
 lusega). Ah ja, Anni, ja?

Anni (läseb ennast waikides suudelda).

Hans (meelest ära). Nii ilus! Nii ilus!... Nii
 ilus...!!... Tead sa, mis ma wõiksin! Ma
 wõiksin sind surnuks musutada.

Anni (tema käte wahel). Ja mina sind ära süüa.

Lühike waheaeg. Kaisutus.

Anni (tasa). Hansi, kas ei olnud ilus kirikus?

Kas läheme homme jälle, Hansi?

Hans (jälle lähemale). Ja, ja enne tuled sa
 jälle mind üles äratama, Anni? Ah, luba
 mulle!

Anni. Ja siis jääd sa vähemalt ühe nädala weel!

Hans (ehmatades). Ah, mu Jumal! On ju tõsi!

Homme minema! Homme sel ajal juba jumal teab
 kus! Ah Anni! Anni!

Anni. Ei, vähemalt kaheksa päewa pead weel jää-
 ma, ja, Hansi? Wiis päewa?

Hans (meeleheitlikult). Ja, aga mis see kõik
 aitab, Anni? Kaheksa päewa pärast tuled sa
 jälle ja ütled, weel kaheksa päewa! Ja weel
 kaheksa päewa! Ja ikka nii edasi! Ma ei
 wõi ometi alatiks siia jääda. Ma pean ju
 wälja ilma!

Anni. Mispärast, Hansi? Mispärast ei wõi sa
 mitte alatasa siia jääda?

Hans (kurwalt). Ja, tee weel nalja, Anni! Mul
 ei ole sugugi selleks tuju.

Anni (järjekindlalt). Sa jääd siia ja õpid Poo-
 la keele ära ja aidad onu majapidamises.
 Meil siin on ka küllalt tegemist, kui me
 tahame. Ja pärastpoole lased sa oma wane-
 maid enesele raha anda ja ostad siia ühe
 suure mõisa. Siis ei lähe sa ialgi enam
 ära. Siis oleme alati koos.

Hans (äritatult). Ja minu wanemad! Ja minu tulewik! Ja kõik! Ah, Anni! Anni! Kui sa teeksid, kui raske see mul... Kui ma ometi mitte ei oleks tulnud! Ei oleks ma ialgi Rosenaud näinud!

Anni (isemeelselt). Sa wõid ka armastusest meie vastu midagi teha. Meie armastame sind nii ja sina...

Hans (oma mõtetes). Ma olen enesele ju weel nii palju ette wõtnud. Ma ei wõi ometi siin istuda! Kui ma nii mõtlen, mis mul weel kõik. Terwe tulewik! Kõik seda maha jätta! Ja ma kujutasin seda enesele nii ilusasti ette! See oli minu ainuke mõte koolis, kui ma aga wäljas olen, mis sääl kõik ära ei elata! Ja see kõik... (Surub meelcheitlikult päa käte wahele).

Anni. Enesest ei taha ma sugugi rääkida. Minu pääle sa ju ometi ei mõtle! Aga onu pääle! Kuidas see röömustab, kui sa siia jääd!

Hans (äritatult wahele). Siis sinu pääle ma ju ometi ei mõtle! Kelle pääle siis? Ma ütlen ju, sa ei tea sugugi! Mul lõhkeb peaaegu süda, ja sina...?! (Kargab püsti ja jookseb edasi-tagasi). Ma ei jaksa ju sugugi ära mõista! Nüüd oled kord inimese leidnud! Lap- sest saadik oled igatsenud ja nüüd...! Nüüd pead jälle ära minema! Ma tahaksin ju... (Hakkab äkitselt waljusti nuuksuma, päa kir- jutuselaua pääl).

Anni (läheb tasa tema juurde, paneb oma käe te- ma päa pääle). Sa pead ju ära reisima, Hansi. Ma ei taha ju midagi ütelda. Aga wähe- malt paar päewa pead weel juurde andma. Sa jätab meid weel wara küllalt üksi!

Hans (üles karates, äritatult). Ja siis läheb uuesti lahti! Siis saab alles õieti raske olema! Ja lõpuks... Ainult ära! Ära! Ära! Parem täna kui homme! (Edasi-tagasi).

Anni (on kirjutuselaua juurde ühe tooli pääle

istunud, tusaselt). Ah, sina wõid waestel tüdrukutel ainult pää segi ajada ja tagast järgi naerad sa weel minu üle.

Hans (tõde lahti lastes, äritatult). Ja, kui sa seda mõtled, Anna! Siis muidugi... Siis ma ei taha kauemini... Anni, usud sa seda tõesti?

Anni. Ah, Hansi, ma ei tea ju mitte. (Pancb pää käte wahelo).

Hans (külmalt). Hää! Ilus! Kui sa seda ei tea! Siis oleme walmis! Siis on otsas meie wahel! Nerda ei pea sa enese üle laskma. Nõnda oleks siis sellega lõpp! (Kõnnib suurte sammudega edasi-tagasi).

Anni (waikib).

Hans (kibedalt). Sa teed vähemalt asja kergeks. (Uks läheb lahti).

Hoppe (tuleb sisse, koduses kuues, wäga lõbusalt, waatab ringi). Noh, lapsukesed, mis siis siin on juhtunud? Kas jälle kord tülit-
sesite?

Hans (tuleb laua juurde). Mitte sugugi, onu Hoppe. Meie ütlesime teineteisele wähe tõtt. Muud midagi. Nüüd oleme täitsa korras. (Istub).

Hoppe (istub, mõtted laiali). So? See rõõmus-
tab mind. Kohwi olete ka joonud, nagu näen.

Anni (on ruttu enesest jagu saanud, Hoppe kõrwal). Nii häid wafleid söime meie, onuke!

Hoppe. Sellega sa mind ei arita, Anna. Aga kas sa tead, mis sa wõid teha, sa wõid meile midagi hääd juua anda.

Anni. Mis te tahate, onuke, õlut wõi weini?

Hoppe. Ettewaatuse pärast too mõlemaid, Anna.

Ja siis korista ka ühtlasi laud ära! Sa jood ometi kaasa, Hans?

Hans (mõnususega). O, mina ikka walmis, onu Hoppe!

Anni (koristab lauda).

Hoppe. Ikka walmis! Seda ma arwan ka! Seda olin ma sinu wanaduses ka ja olen seda tänapäewani

jäänud. Iseäranis pääle lõunat sel ajal istun ma häämeelega klaasikese weini wõi ölle juures. Aga öllest pean wiimasel aal rohkem lugu. Mis sina jõõd, Hans?

Hans. Ja, kui ma walida woin, onu Hoppe, otse-kohe-selt öeldud, wotan ma weini.

Hoppe. Hää, nii siis weini. Sul on tarwis ainult ütelda. Preili toob kõik null komma wiis kiirusega.

Anni (kohwinõudega ukse wahel). Muidugi, onuke, ma jooksen juba. (Ara).

Hoppe. Kas teeksid wähe akent lahti, Hans?

Hans (üles karates). Silmapilk, onu Hoppe. (akna juurde, awab selle, hingab sügawalt). Suurepäraline öhk!

Hoppe. Jä, ma armastan seda niisugusel päewal nagu täna... Aken lahti ja kewade öhk. wõolab sisse ja meie istume ja jutustame, kuidas me noored olime, s.t. sina ja mitte, aga mina ja sinu armas ema... Mis ma su käest tahtsin küsida, Hans, kuidas meeldib sulle Anna?

Hans (on akna juurest tagasi tulnud, jälle istet wõtnud, wabalt). Anna meeldib mulle hästi, onu Hoppe.

Hoppe. Hästi? See rõõmustab mind. Ma olen palju waewa näinud Annaga. Wäiksest tüdrukust pääst tuli ta minu juurde. Lugu wanematega.. Sa tunned ju seda lugu, Hans?

Hans. Ja, onu Hoppe, see imponerib mulle ikka nii wäga, et sa Anni eest nii oled hoolitsenud, nii tõesti - tõesti ilma eelarwamiseta.

Hoppe. Ei wõi ometi waeseid lapsukesi kannatada lasta, mis nende wanemad kord on patustanud. Sinna jõuad sina ka weel kord.

Hans (kohmetu). Ah mina... ma...

Anni (tuleb, toob kandiku pääl karawini Ungari weiniga, öllepuudelid ja klaasid, paneb kõik laua pääle). Kas nii on õige, onukene?

Hoppe. Täitsa ôieti lapsukene. Lase aga olla!
 Küll igauks walab ise enesele. Enesele oled
 sa mõistlikul wiisil ka klaasi ühes toonud.
 (Walab enesele õlut).

Anni (on istet wõtnud). Ja, onuke, kui te lubate
 Meie peame ometi jooma, niikaua kui Hansi
 weel siin on. (Tabab Hansule walada).

Hans (tõrjudes). Lase olla, Anna, seda teen ma
 juba ise. Ma ei taha sind waewata. Wala aga
 enesele.

Anni (ulatab palawa pilguga temale karawini).

Hans (walab enesele, annab karawini jälle tagasi
 teeb nagu ei paneks ta Annat täheleegi).

Hoppe (oma klaasi tõstes). Joome ja loome klaasid
 kokku armsa Emma, sinu ema terwiseks,
 Hans, kellega sa täitsa ühte nagu oled.

Hans (lööb temaga kokku). Prost, onu Hoppe, ja
 ühes ka sinu terwiseks!

Hoppe. Aja mälestuseks kahekümnewiie aasta
 eest!... Kas sina selle pääle ka mitte
 kokku ei taha lüüa, Anna, oma tädipojaga?
 Sa oleksid siis oma onu nägema pidanud,
 Anna.

Anni (ülestõstetud klaasi ja pilguga Hansu poole).
 Kui Hansi minuga kokku lüüa tahab...
 Ma ei tea ju.

Hans (niisama ülestõstetud klaasiga, isemeelselt)
 Kui mina tahan? Ma arwan, kui sina tahad, Anna?
 Minust ei ole ju juttu. (Lööb temaga kokku).
 Prosit, Anni! Et sa minust warsti lahti
 saad! Et ma sind enam wälja ei saa naerda!
 Selle pääle! (joob).

Hoppe (lustiliselt). Wõi siis wälja naersid sa
 teda, Hans? Päris õige! Seda on talle tarwis!
 Ja nüüd lepituseks peab ta meile midagi ette
 laulma.

Anni (oma klaasi maitsedes). Ah, onuke, ma ei
 oska ju midagi.

Hoppe (juues). Sa ei oska midagi? Mis jaoks sa
 siis opetust said? Näita kord oma tädipojale!

Hans (meeleheitliku lustilikkusega). Ja, laula, Anni! Laula! Nii midagi jumalaga jätmiseks! Igawesti jumalaga jätmiseks!

Anni (üles tõustes). Hansi, kas tunned sa "kaua sest ju"? See on just kohane. See tähendab, ta läheb nii õige kurwalt.

Hans. Ei, ma ei tunne. Aga sa pead seda laulma. See kõlab juba niimoodi.

Anni (läheb taha salongi poole, lööb ukseesriided wähe tagasi, läheb sisse. On kuulda kuidas ta moned toonid mängib, ilma et teda näha oleks).

Hoppe (oma ette ümisesedes). Kaua sest ju... Kaua sest ju. Seda wõid sa uskuda, Hans... (jäab järeilmõtlikuks).

Hans (oma klaasi tühjendades). Usun, onu Hoppe.

Hoppe. Kuid olnud on ta sellegipärast. Küsi aga oma ema käest, Hans. Ehk parem ära küsi, muidu saab ta wiimati weel pahaseks, see hää laps.

Anni (laulab salongis). "Kaua sest ju". (Ees waikne mõtetesse wajunud olek, wähehaawal klaasidest maitsemine).

Hoppe (tõuseb mõne silmapilgu pärast üles, läheb kikiwarwul raamaturiiuli juurde, tuleb sigarikast käes tagasi, poolwaljult). Selle olen ma täitsa ära unustanud. Wahest pistad weel ühe põlema, Hans?

Hans (niisama). Ei, tänan, onu Hoppe. Ikka weel mitte. Sa ei tea ju, ma ei ole seda enesele weel juurde harjutanud.

Hoppe (seisab laua juures, paneb sigari põlema, poolwaljult). Sinu wanaduses suitsetasin mina juba wahwalt. Aga muidugi piipu. Sigarid oliwad liig kallid. (Wõtab uuesti istet).

Anni (on lõpuni laulnud. Hääled on ära kadunud. Lühike waheaeg).

Hans (pooleldi oma ette). Kaua, kaua sest ju. Ma mõtlen, onu Hoppe, kuidas see peaks olema, kui nii istud ja oma nooreea pääle

tagasi mõtled. Kõige selle ilusa pääle, mis ära oled elanud.

Hoppe (kuulatades). Kas kuuled, kuidas rästas aias wilistab? Kewade säääl wäljas, näed, see on nooreks jäänud. Aga ise oled wana ja hall. Aga see ei pea meid laulmast takistama. Ega siis ometi enesele teie noorte inimeste poolt häbi ei wõi teha lasta.

Hans (waimustatud). Ah ja, onu Hoppe. Mõni üli-õpilase laul!

Anni (on jälle ette tulnud). Näete, onukene, ma ju ütelsin, kui Hans siin on, küll te siis juba laulate.

Hoppe. Et sa ometi näeksid, Hans, me oleme ka juba midagi. Ei jäänud teist millegis maha. (Joob, kohatab, hakkab laulma). All wilus keldris istun ma... (Pooleli jättes). Aga kaasa mängima pean enesele ometi! (Tõuseb püsti, läheb salongi. Kuulukse järgnewa mängu ajal esimest wärsi laulwat ja siin ja säääl üht tooni looma).

Anni (on Hansu kõrwale istunud, rõhutult).

Kas laul oli niimoodi hääl, Hansi, mis ma laulsin?

Hans (tõukab oma klaasi laua pääle). See oli hääl, Anna! See oli kohane. (Umisedes). Mul laula laulu... (tasa), mis waimustab mind.

Anni. Kui sa ära oled, Hansi, siis wõid selle pääle mõtelda, et mina seda laulsin. Siis wõid mind meelde tuletada.

Hans. Siis tuletan ma sind meelde.

Anni. Ja kui sa kord tagasi tuled...

Hans. Tagasi, Anna? Iiu Jumal! Kes teab, millal!

Anni. Aga kümne aasta pärast tuled sa ometi tagasi, Hansi?

Hans. Kümne... aasta pärast! (Mõtetesse wajunud). Kümne aasta pärast... siis oleme wanad ja külmad.

Anni. Wanad ja külmad... Näed sa, Hansi, siis wõid sa ju tagasi tulla. Siis oled sa ometi

ära unustanud, kuidas see halb Anna sind pahandas.

Hans (waewaga enese üle walitsedes). Ja sind see halb Hans.

Anni. Siis tuleb nii, nagu ma ikka olen mõtelnud. Siis olen ma wana tüdruk ja istun toas ja olen onule seltsiks. Tema on siis kah juba üsna wana ja meie kõneleme oma Hansist, kes tulla ei taha.

Hans (wõlla nalja tehes). Keda me siis ammu juba ära oleme unustanud. Ja muidugi! (Joob oma klaasi ühe söömuga tüjaks). Miks sa ei joo, Anna? Joo ja unusta! (Wõtab tema käest kinni ja raputab kramplikult).

Anni (waatab tumma ujuwa pilguga tema otsa).

Abiõpetaja (astub tuppa, mustas kuues nagu enne, iseäralikult lustiline). O seda lõbusat ilma! Olle ja weini juures pidustatakse. Ja õpetaja härra istub ja laulab waimuliku laulu. (Tuleb lähemale).

Hans. Miks ei pea mitte? Elu on üürike! Prost Anna!

Abiõpetaja (laua juures, wõtab istet). Üliõpilase härral on õigus. Sellest sai juba wana pagan Horaz aru. Käime tema järele. Kui panna mulle klaasi anda tahaks...

Anni (püsti tõustes). Kohe, abiõpetaja härra, peate saama. Kui elawaks abiõpetaja härra korraga on saanud! Päriskõne nagu on tal. (Tema ees). Ainult tantsima peaksite weel, abiõpetaja härrakene.

Abiõpetaja. Ainult tants puudub weel! Pannal on õigus.

Anni (kokett). Kas te ei tahaks, abiõpetaja härra? Hansi ju minuga ei tantsi. Siis pean juba teid paluma.

Abiõpetaja. Kui parem puudub, peab abiõpetaja hää küllalt olema, eks ole panna Annuschka?

Anni (kelmikult). Ja, abiõpetaja härra?

Abiõpetaja (tõuseb püsti). Hää, kui panna kä-

seb, siis tantsime ka. Huntidega peab ühes huluma, ütleb wanasõna. Säääl ei aita muud. Hakkame kohe pääle. Õpetaja härra mängib. (Tahab teda tansule kutsuda).

Anni. Ainult weel üks klaas, abiõpetaja härra... (Wallatult). Ah tantsida! Ja tantsida! (Ruttu ära).

Hoppe (tuleb salongist). Mis ma kuulen, inimesed? Kes tahab tantsida? Wa hää Gregor? Ilm läheb ju iga päewaga hullemaks. Seda ei oleks ma unesgi arwata wõinud, et seda weel kord näha saan.

Abiõpetaja. Teil on õigus, õpetaja härra. Tänapäewil sünnib imesid. (Humoristliselt).

Kui õpetaja härra mulle luba annab, kui minu waimulik ülemus...?

Hoppe (klaas peos). Lapsukesed, seda ei ole ka weel tihti juhtunud selles majas. See on sellepärast, et sina siin oled, Hans.

Anni (on waheajal klaasiga tulnud). Ja, eks ole, onukene? Ja nüüd tahab ta nii ruttu jälle ära minna. Ma olen teda juba nii palju palunud. Nüüd tahan ma weel kord katsuda. (Täie pilguga). Hansi, jää weel, ja?

Hans (külmalt ja terawalt). Ei, Anna.

Abiõpetaja (on kähku joonud). Bravo üliõpilase härra! Lühidalt ja selgelt! Panna on asjata oma pilkusi raisanud.

Anni (pöörab abiõpetaja poole). Ah, abiõpetaja härrakene, ja meie tants! Nüüd ärme unustame. Nüüd oleme rõõmsad!

Abiõpetaja (wõitleb). O pannie! Pannie!

Hoppe. Härra, kes aru peab, kas oma daamele peab korwi andma? Nii kaua ei oleks mina aru pidanud, omal ajal. (Läheb salongi poole).

Anni (kokett). Onuke, pange tähele, ta ei wõi ju ei ütelda, see abiõpetaja härra.

Abiõpetaja (wõidetult). O, pannie, pannie, mis teete teie inimestest! (Annab talle

käewarre).

Anni. Nüüd tantsime üheskoos ja ei jäta sugugi enam järele. (Ära salongi poole, ilma et Hansu täheleegi paneks).

Abiõpetaja. Ja Poola tantsu, õpetaja härra, kui paluda tchin.

Hoppe. Ja, inimesed, ma tahan waadata, mis ma weel oskan. Kaua küllalt on see minu wanas pääs rostetanud. (Kõik kolm ära salongi. Kohe selle järele kuulub muusika ja tants).

Lühike waheaeg.

Amandus (ilmub par. poole ukse pääle, teshin käes).

Hans (kes pää käe pääle najatanud ja sügawates mõtetes istus, ajab ennast sirgeks). Ah, waata, tädiõõg Amandus! Noh, mis sa tood?

Amandus (tuleb lähemale, hirwitatab hambid lõgistades).

Hans (mõtet laiali). Kas märki lasksid, Amandus?

Amandus (hirwitades). Ilus riist!... Trehwan nii kaugele! (Sihib laskeriistaga Hansu pääle).

Hans (ikka weel segane). Waata, ma usun... (Akki). Ega ometi kuuli sees ole, Amandus?

Amandus (ikka sihtides ja hirwitades). Nii palju kuulisid! Päris täis!

Hans (kargab kokkudes püsti). Kas sa hull oled, Amandus? (Tena poole). Mis sulle ülepeä meelde tuleb?

Amandus (laseb laskeriista alla wajuda). Teen ainult nalja! (Hoiab laskeriista selja taga).

Hans (tena juures, tahab ta käest ära wotta). Ma tänan niisuguse nalja eest! Anna laskeriist siia! Mis sa ülepeä tahad?

Amandus. Onu kus on?

Hans. Onu mängib. Sa kuuled ju. Mispärast?

Amandus (tõmbab ennast ukse poole). Lehm hakkab poegima. Tahtsin ütelda!

Hans (tema poole). Lehm? So? Seda parem! Anna mulle ometi laskeriist, Amandus, ja? Amandus (juba pooleldi ukse pääl). Lehm hakkab poegima. Mina tulen ütlima. (Ara).

Hans (seisab silmapilgu nõuuta. Muusika salongis on waikinud).

Anni (tõrjab sisse, ohetaw palaw. Abiõpetaja ja Hoppe järgnewad aeglasemalt). See oli tantsukene! Ja kui hästi te mängida oskate, onukene! Seda ma sugugi ei teadnud!

Hoppe. Tubli tantsija on see hää Gregor siiski! Ja, ja, mis kõik inimeses ei peitu!

Abiõpetaja. Iga inimese sees elab kurat, tahate teie ütelda, õpetaja härra. Ja häda sellele waesele hingele, kus kurat kord lahti on pääsnud! (Istub laua juurde ja ja wahib oma ette).

Hans (seisab laua juures, tõstab oma klaasi). Kas lööme kokku, Anni? Homme sel ajal olen ma juba läinud, siis ei ole ma enam tee pääl ees.

Anni (lööb temaga kokku). Ah, Hansi, homme sel ajal oleme woib olla surnud. Kes woib teada!

Hans. Seda parem meile! Aga nüüd, Anni, tahan ma sulle midagi näidata klaweri pääl. Sa ei tohi wastu panna. (Läheb salongi poole).

Anni (järgneb talle waikudes).

Abiõpetaja (äkki ennast sirgu ajades). Üks sõna, õpetaja härra.

Hoppe (on istet wõtnud, mõnusalt). Palun kaks, armas Gregor. Ma walan enesele wahepääl weel klaasikese õlut sisse. (Walab).

Abiõpetaja. Kas teile silma ei paista, õpetaja härra, see sõbralikkus mõlema noore inimese wahel?

Hoppe. Seda ei wõi mina ütelda. Need kaks noorukest on ju sugulased üks teisega. Ja siis on noorte inimestega üleüldse nii. Riidlewad ja lepiwad ühe hinge puhuga. See ei olnud meie juures teisiti, minu armas Gregor.

Abiõpetaja. Riidlewad ja lepiwad, õpetaja härra, ütlete teie. Agam kas ka suudlewad?

Hoppe (oma klaasi laua pääle pannes, mõnusalt).

Suudlewad? Kas peeme seda ka weel programmi üles wõtma? Ma mõtlen, me ütleme ja. Mul on nii tumedalt meeles... Ei, tõsiselt, minu hää Gregor, mispärast ei peks noored inimesed üksteist sallima? Wahest saab neist weel kord paargi.

Abiõpetaja. Wäbandage, õpetaja härra, ma tuletan teie waese õe eeskuju meelde. (Salongist on tumedalt üht wiisi kuulda).

Hoppe (sirgu ajades, terawalt). Selleks ei ole ühtegi põhjust olemas, abiõpetaja härra. Need on perekonna asjad, millega ma teid weel sugugi pole tüütanud.

Abiõpetaja. Ma pean oma kohuseks ütelda, mis ma näinud ja kuulnud olen. Noore härra põhjusemõtted on, nagu ma kuulnud, rohkem kui lodewad.

Hoppe (rahulisemalt). Seda ei ole ma Hansu juures sugugi weel tähele pannud. On tõesti armulugu olemas...

Abiõpetaja (wäga tõsiselt). Õpetaja härra, õpetaja härra, wiimast korda! Teie saate weel kahetsema! Ma hoiatan. Ma hoiatan. On ülem aeg.

Hoppe (kõikumata). Hans on minu noorepõlwe sopra poeg! Kindlasti, abiõpetaja härra, mina ei usu temast midagi halba. Päälegi wõime ju ta enese käest kuulda. (Hüüdes). Hans! Hans!

Abiõpetaja (ärewuses). Mis te tahate, õpetaja härra?

Hans (tuleb salongist, tema järel Anni). Siin, onu Hoppe. Mis wiga? Sa hüüdsid mind?

Hoppe (nool humoristiliselt). Tule õige siia, Hans, on see tõsi, et sinu põhjusemõtted nii lodewad on?

Hans (laua juures, imestanult). Mis, onu Hoppe? Minu põhjusemõtted? Mispärast?

Hoppe. Abiõpetaja härra jutustas mulle, et sul nii lodewad põhjused oewat. On see tõsi? Ütle õige oma usutunnistus üles.

Abiõpetaja (waewaga enese üle walitsedes). Siis õpetaja härra ees küsin mina teilt, üliõpilase härra, usute teie Jumalat ja igawest kohut? Kas teil üleüldse weel usku on?

Hans (seisab waikides nagu unimane).

Anni. Aga onukene, Hansi oli ju täna nii ilusasti kirikus, ja homme läheme jälle.

Abiõpetaja. Ma küsin teilt, üliõpilase härra.

Hoppe. Na Hans, kas sa ei taha meile ütelda?

Kas abiõpetaja härral on õigus?

Hans (seisab waikides).

Amandus (torkab pää ukse wahelt sisse, karjub).

Tulge ruttu! Lehm! poeg! Tulge ruttu! Suur wasikas!

Anni (elawalt). Ah, onuke, ruttu! Siis peame vaatama!

Hoppe (üles karates). Nii siis ometi täna! Ei oleks arwanud! Ja, nüüd ruttu, Anna, kas ka kõik korras on.

Anni (ukse juures). Ruttu! Ruttu! (Mõlemad ära).
Lühike waheaeg.

Abiõpetaja (ajab ennast sirgu, seisab Hansu ees üliõpilase härra, teie waikite. Teie olete süüdi mõistetud).

Hans (ärgates). Ma ei tea, abiõpetaja härra, miks teie ülepää selle järele küsite. Teie ei ole ju minu usuõpetaja.

Abiõpetaja. Miks, noor härra? Seda tahan ma ütelda. Sellepärast et ma hoiatada tahan kiskja hundi eest lamba nahas, kes ümber käib ja süüta südameid eksitada tahab.

Hans (istub laua äärde, walab weini sisse).

Ah, abiõpetaja härra, ärme sellest rugugi räägime. Me ei lepi selles asjas ometi mitte kokku.

Abiõpetaja (poole tee pääl ukse juurde, pöörab ümber). Ei lepi kokku meie kahekesi, tõepoo-

lest, nii tõesti kui taewas ja põrgu ükstei-
sega kokku ei saa leppima igawesest ajast
igawesti. (Läheb par. p. wälja).

Waheaeg.

Hans (istub, joob wahetewahel, hakkab oma ette
ümisema).

Eila weel wiibis mu silm sinu silmas
Ja täna ju wäljas - laias maailmas!
Me terweksgi eluks siis lahku ehk
läeme

Ja wiimaks on hilja, kui üksteist me
näeme...

Anni (tuleb rattu par. poolt, waatab wargsi
ümbert). Kas keegi ei ole siin, Hansi?

Hans (jahmatades). Sina, Anna? Ma mõtlesin,
sa oled wäljas? Ei, kõik on ära. Ma istun
üksi. Abiõpetaja läks oma teed.

Anni (kähku). Ma jooksin ära, Hansi. Onu on
alles wäljas laudas. Ta wõib iga silmapilk
tulla. Sa pead mulle ütleva... (Istub tema
juurde, waatab talle otsa).

Hans (kurwalt). Mida siis, Anna?

Anni (wõtub tema ümbert kinni). Sa ei pea
enam niisugust nagu tegema. Ma ei wõi seda
sugugi näha. Sa pead jälle hää olema.

Hans. Ma ei ole ju sugugi kuri olnud. Ainult
kurb, et sa minust nii mõtled, nagu wõiksin
ma sind wälja naerda.

Anni. Ah, Hansi, ma ei mõtle seda ju sugugi.
Ma ütlesin ainult niisamati.

Hans (päälongus). Oleks sa seda mõtelnud ka!
Siis wõiksin ma vähemalt kergemini siit
ära minna!

Anni (teda kaelustades). Hansi, ma ei lase sind
ära minna! Ma ei wõi ju elada, kui sind
enam siin ei ole!

Hans (meeleheitlikult). Anni, Anni, mis sa rää-
gid!

Anni (suurte, kokkunud silmadega). Abiõpetaja
tahab mind ju kloostriisse saata! Aga kui sa
siin oled, siis ma ei karda!

Hans (äritatult). Aga Anna, kuidas tuled sa selle mõtte pääle! Seda ei wõi onu ometi ialgi lubada.

Anni (nagu enne). Abiõpetaja on juba kirjutanud. Tal on wastusgi juba käes. Kui sina ära oled, wõib ta minuga teha, mis ta tahab! Sa pead jääma, Hansi! Sa pead jääma!

Hans (kargab püsti, jookseb edasi-tagasi). Aga Anna! Anna! Mis peab saama! Mis peab saama!

Anni (üles tema juurde). Ma ei taha ka ial enam sind pahandata. Ma tahan ka kõik teha, mis sa ütled!

Hans (wärisedes, krampliku käepigistustega).

Anni, kas tõesti...??

Anni. Ja kui sa mitte päris jääda ei taha, vähemalt weel mõneks ajaks! Weel paar nädalat! Paar päewa! Pärast siis suren ma!

Hans (hullumeelselt). Ah, Anni, surra! Surra! Siis läheme koos!

Anni (tema rinna najal). Ja, aga nüüd weel mitte, Hansi! Nüüd peame weel elama ja rõõmsad olema!

Hans (kisub ennast lahti, edasi-tagasi, hingitsedes, äkki). Pean ma jääma, Anna?

Anni (hõisates). Hansi, sa jääd! Sa jääd!

Hans (tema juurde, kisub teda oma rinnale, kuumalt sosistades). Anni! Anni...?!

Anni (tema käte wahel, nõrgalt). Pigista mind surnuks! Pigista mind surnuks!

Hans (tõstab teda ühe hooga kõrgesse ja paneb ta jälle maha). Nüüd mingi ilm hukka!

E e s r i i e .

Kolmas etteaste.

Kolmas päew. Wara hommiku kell 7. Elutuba nagu ennegi. Läikiw sinine kewade hommik. Laiad päikesekiired wanamoodi mööblite pääl. Aknad pärani awatud. Aias lindude laul. Anni kergetes hommiku riietes istub sohwalaya juures, pääd käte wahele peites. Surmani õnnetu olek.
Waikus.

Hans (tuleb par. poolt, segane, tagasihoidlik, läheb pikkamisi laua juurde, seisab järelmõttlikult, waatab Annit, siimapilgu järele tasa). Ara nuta, Anni!

Anni (jahmatades). Ah mu Õnnistegija! (Waatab ohmatanult üles).

Hans (kurwalt). Kas sul hirmu minu ees on, Anni?

Anni (peidab oma pää tema wastu, wõtab tema ümbert kinni). Ma mõtelsin, et onu on. Sinu ees ju mitte, Hansi. (Waikimine).

Hans (sügawa ohkega). Ja, ja, Anni.

Anni. Kui onu tuleb, Hansi, ma ei tea sugugi, kuidas talle otsa waatama pean.

Hans (kurwalt). Kas sul juba kahju on, Anni?

Anni (ennast sirgu ajades, õrna pilguga). Siinu jaoks ei ole mul millegist kahju, Hansi. Ainult waene onu...

Hans (nagu enne). Ah, ära mõtle selle pääle, Anni. Ma jään ju nüüd siia. (Istub tooli pääle, mis sohwa wastu, toetab pääd, waatab melanholiliselt akna poole).

Anni (õrna pilguga tema küljes rippudes). Ara ole nii kurb, Hansi. Küll sul hakkab siin meeldima. (Wõtab ta käest kinni).

Hans (mõtetesse wajunud). Ma olen sulle seda ju lubanud! (Kargab üles, hingab raskelt). Nii kitsas on siin toas! Nii kitsas! (Akna juures). Ja sääljuures on aken lahti. (Pis-

tab pää wälja, tõmbab õhku sisse ja pikka-
misi jälle wälja, kergemalt). Ah, hommiku
õhk on nii hää!

Anni (jälle omas hirmus). Kui see ainult juba
mööda oleks! Et onu juba hommikupalwelt
tagasi oleks!

Hans (akna juures). Missugune tore ilm täna
tuleb! Kui ma nii mõtlen, nüüd wälja maa-
ilma! (Sirutab ennast kramplikult).

Anni (pooleldi enesele). Ma usun toepoolest,
see on esimene kord, kus ma hommikupalwel
puudusin. Mis küll onu mõtleb!

Hans (nukralt edasi-tagasi). Onu ja abiõpeta-
ja ja see ja teine! Ja, kui sul nende kõi-
kide ees hirm on! Mis pean mina siis ütle-
ma?

Anni. Sina Hansi ja mina! Aga mul ei ole ju
millegi ees hirmu. Mind wõiwad nad ju sur-
nuks lüüa. Mul on ainult kahju, et ta
minu pärast seda peab ära elama.

Hans (äritatult tema ette seisma jäädes). So,
nii siis mina, arwad sa? Mina...?! Ja mis
minu wanemad ütlewad, selle pääle sa ei
mõtle, kui ma ülikooli ei lähe ja ülepää...
(Edasi-tagasi). Ma ei oska seda enesele
sugugi ette kujutada! Sugugi ettekujutada!

Anni (tasa). Hansi?

Hans (tuleb tema juurde, wõtab äkki tema üm-
bert kinni, pigistab teda ja suudleb).

Kas sa mind ka tõesti armastad, Anni?

Anni (tema kaisus). Seda sa tead ju, Hansi.

Hans (teda kinni hoides). Üle kõige?

Anni (tasa). Üle kõige.

Hans (teda oma pilkudega neelates). Mis sa
tahtsid küsida, Anni?

Anni (jälle kartlikult, tasa). Kui mind ai-
nult keegi ei näinud, kui ma sinu juurde
üles tulin täna...!

Hans (paneab käe ta juukste pääle). Täna öös...

Aga Anni, selle mõtte ajasin ma sul ometi

- juba minema täna! Nüüd tuleb sa mul jällegi sellega! (Tusaselt). Ah tead sa, sul on ainult kahju, et sa... See on kõik.
- Anni. Ei, ei, Hansi, päris tõesti! Mul oli just nii, nagu käiks keegi minu kannul. (Wärisedes). Ma olin ju nii rõõmus, kui wiimaks sinu juurde jõudsin! Kui see mind kätte oleks saanud! Muidu oleksin ma tõesti veel ümber pöörnud!
- Hans (pahaselt). So, ja ei oleksigi wõib olla... Sää! näed ju!
- Anni (ka tusaselt). Ah, teed kõik! Wisatakse ennast teise kaela ja pärast saad veel selle eest!
- Hans (järel mõteldes). Ja, aga mis see siis wõib olla, Anni? Ometi mitte mõni waim?
- Anni (meeleheitlikult). Olgu, mis taht! Kõik! Ainult onu! Waene onu! Nii hää oli ta minu wastu ja mina olen nii halb! Nii põhjatu halb! (Nuuksub).
- Hans (wesi silmas). Sa ei ole mitte halb, Anni! Sa ei pea nutma! Ma ei wõi ju sind nutmas näha! (Wiskab ennast tema üle ja suudleb tema pisarad silmist).
- Anni (lootusetu). Ma ei ole sugugi wäärt, et inimene mu wastu hää on!
- Hans (nuuksudes, rusikas kätega). Ma ei kannata seda wälja! (Lühike kirgline kaisutus).
- Hans (ajab ennast püsti, waatleb Annit, kes seljakile tooli pääl istub, metsiku kirglusega). Anni, sa oled nii ilus! Nii ilus, kui sa nii istud. (Haarab tema käewarrest kinni). Ma wõiks ju kõik unustada! (Nagu meeletu). Suudle mind! Suudle mind! (Kumardab tema üle).
- Anni (teda suudeldes). Hansi, minu ainsam! Ah...!!
- Hans. Minu oma oled sa! Nüüd tulgu kõik!
- Anni. Löögu nad surnuks, Hansi! Mul on ükskõik! (Südamelik waikus).
- Hans (laseb ta lahti, sirutab käsa, kõnnib edasi-tagasi). Ah, niisugune magus... (Akki). Ja nüüd tuleb wõitlus! Nüüd peab...! (Anni ees).

Mille üle sa mõtled, Anni?

Anni (mõtletesse wajunud). Ma pean nii palju emakese pääle mõtlema. Kas tema minu isa ka nii armastas, kui mina sind?

Hans (meeleheitlikult). Ah, Anni, unustatud kõik lood! Miks mõtled sa selle pääle? Seekord läheb teisiti.

Anni (oma ette). Ma wôin väga hästi aru saada, kuidas see tuli. Meie oleme nii. Kui me kellegi hää oleme, wôib ta meid ümber sõrme mähkida. Kui ma sind üleela nägin, teadsin ma kohe kõik. Ja pärast, siis tuleb see ka nii.

Hans (liigutatud). Ah, Anna, sa ei tchi niiwiisi kõnelda. Seekord on see hoopis teistsugune lugu.

Anni (eksitamata). Siis lähed sina ka ära ja mina jään üksi. Just nagu emakenegi. Siis tuleb jällegi nii.

Hans (äritatud). So? Ja mis weel? Mis weel?

Anni. Aga kloostriisse ma ei lähe. Emake ei pidanud kloostriisse vähemalt mitte minema. Kui abiõpetaja jälle oma kirjaga tuleb, siis wôtan ma püssi ja lähen aeda pirnipuu alla ja lasen enese surnuks. Aga sina pead mulle ka lubama, Hansi, et sa mind mitte hoopis ära ei unusta. Et sa weel oma Anni pääle mõtlema saad! (Naeratades). Oma esimese armastuse pääle, mis Hansi?

Hans (liigutuse ja wiha wahel). So, wôi siis seda sa arwad, mina olen niisugune inimene! Siis ütlesin ometi lihtsalt, et sa minust lahthi tahad saada! Et sa minust midagi ei hooli! Muidu sa ju niiwiisi ei räägiks! Hää küll, ma lähen siis!

Anni (teda oma ligi tõmmates). Ma olen ometi sinu esimene armastus? Sa ütlesid mulle ometi tõtt, Hansi, ja?

Hans (teda paitades). Pean ma sulle seda weel üttelema, Anna?

Anni (tasa). Ah, ma olen ju nii õnnelik. See oleks ju nii ilus kui sa jääd. Aga ma ei usu ju seda, see oleks liig ilus!

Hans (pehmelt). Anni, miks mitte? Miks ei usu sa mind? Arwad sa, ma kardan kedagi? Ma võin seda igähele awalikult ütelda.

Anni (nagu visioonäriliselt). Hansi, sa ei jää mitte! Sa ei jää mitte! Ara ütle midagi.

Hans (ajab end sirgu, seisab mõtetes). Nii siis, ma ei jää mitte, arwad sa! (Pikkamisi tuba mööda kõndides). Mina olen niisugune inimene, arwad sa! Ma ei kaonata seda ju välja! (Meeleheitlikult rusikaga kirjutuselaua pih-ta lüües). Ma ei kannata ka seda välja! Ara minema pean ometi! Seda ma tean juba! (Oma ette haududes). Mul on niisugune tung, mul ei ole kusagil püsimist. Abiõpetajal on täitsa õigus. Minust ei saa midagi. Ma lähen hukka. (Anni ees). Ja, ja Anni, nagu see mees ütles, ma lähen hukka.

Anni (kurvalt). Minu waene Hansi!

Hans (põrutatult). Minu waene, waene Anni!

(Kramplikult). Siis lähengi hukka! Siis on ka weel nii! Kui ainult nii kaugel oleks! Et enam wõitlust ei oleks! Seda koledat wõitlust! (Istub laua juurde, haub oma ette). Kui ma nii mõtlen, üleela sel ajal! Ja täna! Nagu unenägu kõik! Nagu unenägu! Siis olin alles teel. Siis kujutasin ma seda enesele weel alles ette! (Kargab püsti meeltheitwas ekstases). Ma olin ju nii õnnelik! Nii õnnelik! Seda ei leia ma ju enam! Ial...enam! Ma ei wõi ju ilma sinuta mõtelda, Anna! (Hullumeelselt). See on ju w o i m a t a ! (Lööb pääga laua pääle).

Anni (on äkki välja kuulatanud, jahmatades). Ah, jumalukene! Juba löödigi kella! Nüüd on püha jumalateenistus otsas. Nüüd peawad nad iga silmapilk tulema. (Kumardab Hansu poole). Hansi, mis sul on? Mis sul on, mu Hansi?

Hans (ajab end püsti, segaselt). Mitte midagi, Anni. Mul on juba jälle hää.

Anni (äritatult kuulatades, laiali aetud silmil). Nad tulewad! Nad tulewad! Hansi, ära mind ainult üksi jätta! Ma suren ju! (Wõtab tema ümber kinni).

Hans (katsub ennast wabastada). Anna, ma ei wõi mitte! Lase mind ainult ülesse! Me ei wõi ometi mõlemad, nii nagu me oleme. Niisuguses meeolelus! Igaüks näeb ju! (Peaaegu nuttes). Anni, wõta ometi meel pähe! Ma tulen ju pärast jälle alla! Ainult praegu mitte! (On ennast lahti teinud, tahab ära minna).

Anni (karjatusega kokku langedes). Hansi!

Hans (juba ukse wahel, meelegeitliselt). Anna, ma ei wõi! (Ära).

Lühike waheaeg.

Abiõpetaja (ja tema taga Amandus astuwad salongi poolt sisse. Abiõpetaja kiriku kuues, külmal ja karmilt). Tere hommikust, pannie. (Läheb läbi toa par.p.ukse juurde).

Anni (kes tema sisseastumise juures ennast koguda katsus, seisab laua juures). Tere hommikust, abiõpetaja härra. (Umber waadates).

Aga onu? Kus siis onuke jäi, abiõpetaja härra? Kas ta ei tule weel kirikust?

Abiõpetaja (ukse juures). Õpetaja härra wõtab weel pihile. Mina lugesin täna hommiku palwet, pannie. Hingepalwet teie ema eest, pannie.

Anni (purustatult). Emakese eest! Hingepalwet! (Sääb käed näo ette). Ja mina ei teadnud midagi! (Nuuksudes). Just täna ka!

Abiõpetaja. Ma uskusin sellega hääd teha. Ma ei wõinud teada, et pannie jumalateenistusest puuduma saab. Kähetsen wäga. (Par.p. ära).

Anni (meelegeitlikus olekus). Ja just täna!

Lühike waheaeg.

Amandus (on selle aja sees toas ümber nuuskinud, tuleb Anni juurde, waatab teda ühe silmapil-

- ga) - Palwetada nii ilusti emakese eest! (Paneb käed risti).
- Anni (ristis kätega, tasa). Emake taewas, palu sina minu eest! Sul on hää olla! Aga minul waesel!
- Amandus (grimassega). Onu sõimab!
- Anni. Mis pärast, Amandusekene? (Läheb ukse juurde).
- Amandus. Puududa hommikupalwelt! Armas jumal kuri.
- Anni. Emakene annab mulle andeks. Ja armas jumal ka. (Par.p.ära).
- Amandus (nuusib jälle toas ringi, wahib pesukapi otsa, toob säält pooliku taldriku täie wafliid maha, hirwitab, hakkab neid ükshaawal ära sööma).
- Anni (tuleb kohwinõuudega, näeb Amandust kookide kallal, tormab laua juurde, paneb kohwinõuud sinna pääle, tagasi Amanduse juurde). Koogid siia, Amandusekene! Need paar tükki, mis ma weel Hansi jaoks ära panin! Ja sina sööd nad ära! Kohe anna koogid siia! (Wõtab taldriku tema käest ära, paneb kappi luku taha).
- Amandus (wiskab oma wafli talle jalgade ette, salakawalalt). Las õgida! (Enese pääle tähendades). Küll tasun! Koik ütlen ära. Koik kaeban!
- Anni (ükskõikselt, kuna ta jälle kohwilauda korraldab). Ah Amandusekene, kas sa kaebad woi mitte, selle järele ma ei küsi. Hoi a ainult selle eest, et sa Hansiga kokku ei puutu. Muidu käib su käsi weel halvasti.
- Amandus (salakawalalt). Raipeluu!
- Anni. Ptüi, Amandus! Missugused sõnad! Häbene ennast ometi! Kas sa seda kirikus õpised?
- Abiõpetaja (tuleb paremalt poolt, jälle mustas kuues). Kas ma eksitan pannat?
- Anni. Aga ei sugugi, abiõpetaja härra! Ma sean ju kohwi lauale. Te peate kohe jooma Amandusega. (Katsub tema pilkude eest woimalikult kõrwale hoida, teeb siin ja säält tegemist).

Abiõpetaja (teda salaja silmitsedes). Ah, ja panna? Kas tema ei joogi?

Anni (ukse poole pöördult). Ah, ei, abiõpetaja härrake. Ma ei taha veel. Mul ei ole veel isu. Kui onu tuleb, joon mina. (Ara, ara pilguga abiõpetaja poole).

Abiõpetaja (istub lauda, tumedates mõtetes, hakkab emesele kohvi sisse walama).

Amandus (läheneb akna juurest, kus ta seisnud senikaua oli, abiõpetajale, küürus seisakus nagu hüppamiseks valmis, ta väljanägemises on midagi tiigrisarnast. Silmad wälguwad. Hääl kõlab susiseses). Nägin Annuschkat täna öösel. Ei anna mulle kooki. Ei midagi. Kõik jutustan ära! Kõik kuulewad!

Abiõpetaja (üles waadates, ehmatanult). Mis sinuga on juhtunud, Amandus? Kuidas sa wälja näed? Mida tahad sa jutustada? Mis sa siis tead?

Amandus (tema ees, väga sorawalt). Tean midagi Annuschka üle. Läks öösel. Olin ülewal. Krõbiseb midagi. Ikka treppi mööda! Treppi mööda! Mina wälja! Hoiab nuga! (Hoiab oma taskunuga lahtiselt peos, sellekohase liigutustega). Usna pime! Huu! Nii pime! Läheb kikiwarwul! Lähen ometi järele! Waatan! Uks lahti wõõra juures! Paitab walgus wälja! Näen Annuschka! Otse sisse! Uks kinni! Mina seisan! (Möirgades). Pistan surnuks! kõik soolikad rebin wälja elusalt!

Abiõpetaja (püsti karanud, kõnnib ägedalt edasi-tagasi, jääb Amanduse ette seisma).

Amandus! Armas jumal taewas kuuleb kõik, sa tead armas jumal trahwib sind, kui sa walestad! Wahest oled sa jalamaid surnud. Armas jumal teab kõik. Kas on tõsi, mis sa ütlesid? Kas sa nägid?

Amandus (käsi südame pääl). Jumala eest! Jumala eest!

Abiõpetaja (põrutatud). Ma teadsin! Ma teadsin!

(Istub tooli pääle).

Amandus (aknast wälja waadates, karjub äkit-
selt). Koik kanad! Koik kanad! (Tormab
parem. poolt wälja).

Hoppe (tuleb salongi poolt, waatab ümber). Nii
üksi kohwi juures, minu armas Gregor? Ja
Anna jätab teid nii truuduseta üksi? Ja kus
on siis sõber Hans, see unekott? (Läheb kapi-
juurde, wõtab päälisriided ära).

Abiõpetaja (tagasihoidlikult). Panna tahtis
oodata kuni õpetaja härra tuleb.

Hoppe (talitades). Ja Hans?

Abiõpetaja. Studicusus ei ole weel nähtawale
tulinud. Ta ei saa küll säält kaugel olema,
kus panna on.

Hoppe (kodukuues, läheb par.p. ukse juurde,
hüüab wälja). Anna, kus sa oled? Mu õetütre-
kene! Mu wanade päewade tugi! Kus sa pei-
tud?... Midagi ei ole näha. Kõik kui sur-
nud. Ka Maruschkagi. (Tuleb jälle laua juur-
de, istub). Siis laseme enestele ilma sinu-
ta kohwi. Teeme enestele mõnusakas siin hä-
daorus. Muidu ei ole temast midagi. (Walab
tassi täis). Wanaks küllalt oleme ju saanud.
Nüüd tuleb järg noorema soo kätte. Meie wa-
nad oleme omad koormakesed juba ära kandnud.
Oleks juba kõweraks ja lombakaks läinud.
Nüüd jätame seda teie hooleks. (Waatleb Gre-
gori). Aga üleüldiselt wõin ma ütelda, meie
kandsime oma koormaid kergemini, kui teie
noored härrad. Et mina wara hommikul juba
niisugust surnumatja nagu oleksin teinud,
nagu teie, minu armas abiõpetaja, tänasel
ilusal hommikul, seda ei teaks ma tõepoolest
mäletada. Peaks mul juba wäga kontides olnud
olema.

Abiõpetaja. Teil ei olnud küll ka põhjust, õpe-
taja härra, omal ajal, nagu meil tänapäewl
selles patu- ja meelteilmas.

Hoppe (kohwi juues). See on nüüd kuidas ta on,

mu armas Gregor. Minu meelest ei ole sugugi nii, nagu oleks maailm üleüldiselt halwemaks läinud. Saab wist niisama olema. Ei aga mis mulle näitab, teie olete üsna pikikese kassiahastuse eilasest kaasa toonud. Te ei ole ju oma kohwigi weel ära joonud. Jooge aga, see mõjub hästi niisuguste wäikeste tuskade pääle.

Abiõpetaja (karmilt). Mul ei ole sugugi tuju teie naljade järele, õpetaja härra.

Hoppe (joob). Kõik febi communis märgid. Te teate ju, harilik põllu, metsa ja aasa kass. Wõi peame koguni halli willetsust diagnostitseerima?

Abiõpetaja. Teil on õigus, õpetaja härra, ma kahetsen oma eilast kergemeelsust. Ma lasksin ennast kaasa kiskuda. Ma unustasin silmapilguks ära, mis ma waimulikule seisusele wõlgnen. Preester, kes ennast nii kaugele unustab, et tantsida, ei ole wäärt. Ma olen kõlwatu, ma tean. Ma olin öösel palwes jumala ees maas. Ta nägi minu kahetsust. Wahest annab ta mulle andeks.

Hoppe (hääsüdamliselt). Te waewate ennast ise liiga palju, mu armas abiõpetaja. Wäike tantsuke ei ole weel kellegi surmasüü, iseäranis kui teie waimulik ülemus teile luba andis.

Abiõpetaja (äritatult). Aga kas minul ka oma jumala käest luba on, õpetaja härra? Kui ma mõtlen, et ma kiusatusele alla olen annud! Kurja waenlase püükistesse olen sattunud! Häda sellele, kelle poolt halb eeskuju tuleb! Kuidas kiwi wisata teiste pääle, kes ma ise pahandust olen teinud!

Hoppe (tõsiselt). Nii olete teie õigel teel, abiõpetaja härra. Kas mäletate, mis ma teile ikka olen ütelnud? Teie olete alati liigwali, liig teraw. Teie needsite mul liig kergesti kõik maa põhja. Inimsuse wäiksed

patud nõuawad andeksandmist. Arge mõistge kohut, et teie üle kohut ei mõistetaks. Meie oleme kõik eksijad.

Abiõpetaja (äritatult). Me oleme kõik eksijad. O muidugi! Aga üks väiksel, teine suurelt. Ühe pattu võib andeks anda, sest ta on teda ennast tabanud, ja kui ta kahetseb, siis võib ta puhastatult sellest kahetsemisest välja tulla ja tema elu võib sellest saadik nagu walge rüüd olla. Teise pattu aga ei anta andeks, ei maa pääl ega taewas.

Hoppe (tõsiselt). Ma pean teid parandama, abiõpetaja härra. Kõik patud antakse meie kiriku opetuse järele andeks, kui neid korrapärast pihitakse ja kahetsetakse. Pean mina teile, kui preestrile, seda ütleva?

Abiõpetaja (fanatiliselt ja kirgliselt). Mina aga ütlen, opetaja härra, seda pattu ei wõi ialgi andeks anda, sest ta ei ole mitte ainult iseennast loomaks alandanud. Ta on ka teisi kaasa kiskunud oma langemisega ja on neilt nende maise ja igawese õndsuse rööwinud.

Hoppe. Kellest teie kõnelete, abiõpetaja härra? Sihite teie sellega kellegi pääle iseäraldi, wõi on see ainult sõrdlus, mida teie niiwiisi walite?

Abiõpetaja (wacwaga enese üle walitsedes). See ei ole sõrdlus, opetaja härra! See on sündinud lugu, millest ma räägin. Kurb lugu! See on tõendus mis ma eila ette kuulutasin. Ja teie ei tahtnud kuulda. Teie tundsite ilma paremini! Nüüd on liig hilja. Nüüd on kõik kadunud.

Hoppe (ennast sirgu ajades). Räägite te minu täditütre pojast? Wõi mis teie üle pää tahate? Selgelt, abiõpetaja härra!

Abiõpetaja. Ma räägin eksitajast, keda teie oma majasse lasksite, õpetaja härra. Seda pahem, et ta teie täditütre poeg on!

Hoppe (enese üle walitsedes). Kõneleme wähe rohkema mõõdukuse ja rahuga selle üle, abiõpetaja härra? Mis on juhtunud?

Abiõpetaja (meeletult). Mõõdukust, õpetaja härra, kus waene, süüta hing igaweseks patu ja õnnetuse sisse on langenud?! Küsige panna Annuschka käest, mis eilasest päewast tänaseni tema ja üliõpilase härra wahel juhtunud on!

Hoppe (toetab pääd ja waikib).

Lühike waheaeg.

Abiõpetaja (rahulisemalt). Küsige panna käest, õpetaja härra! Ma palun tehke seda. Kas ma pean kutsuma? (Läheb ukse juurde).

Hoppe (ennast sirgu ajades). Tehke mida te tegemata ei wõi jätta, abiõpetaja härra. Saame näha.

Abiõpetaja (läheb par. poolt wälja, kuulukse teda hüüdwat). Panna Annuschka!... Panna Annuschka!

Lühike waheaeg.

Hoppe (haub oma ette, trummeldab tasa laua pääle).

Abiõpetaja (ilmub ukse pääle).

Anni (tema järel, weel wäljas). Mis on, abiõpetaja härra?

Abiõpetaja (tõsiselt). Õpetaja härra kutsub pannat. (Läheb pikkamisi tuppa).

Anni (tuleb sisse, aimates). Mind? On...?

Hoppe (tõstab pääd, waatab Annile pika pilguga otsa, kurwalt). On küll wist tõsi, Anna?

Anni (on aralt abiõpetaja pääle pilku heitnud siis onu pääle, silmapilkselt tulipunane, siis surnukahwatu, langeb karjatades Hoppe jalgade ette). Onukene! Onuke - ne!

Waheaeg.

Hoppe (hinge põhjast). Sinu ema, Anna!... Sinu ema! (paneb pää käte wahele).

Anna (tema jalgade ees, meeleheitliselt). Sõtkuge mind puruks, onukene!... Sõtkuge mind

puruks!

Hoppe (teda waadeldes, põrutatud). Seda oled sa mulle teinud?... Kas olen ma seda sinu poolt ära teeninud?

Anni (pooleldi ülewal, pää longus). Tõugake mind jalaga, onukene, siis olen ma ilmast väljas! Miks olen ma sündinud? (Nuuksub kramplikult).

Abiõpetaja (kes siia maani akna juures seisnud, kibedalt). Patu sündinud ja patu jälle saanud! O igawene tasumine!

Hoppe (wiimaseid sõnu kuuldes, kindlalt). Tõuse üles, Anna, jumala ees heida ennast põrmu! Mitte minu ees! (Tõstab tema üles). Ja nüüd kutsu mulle Hans! Ma tahan temaga arwet pidada.

Anni (nuuksudes). Ma ei wõi ju Hansit jätta! Ajage parem kõik minu pääle, onuke! Minu pääle! Hansil on ju nii pehme süda! Ta ei wõi ju seda sugugi ära kannatada! Mina olen ju kõigis süüdi! Ma armasten teda ju nii wäga, onukene! Nii wäga! Arge ainult midagi tehke talle! Tehke parem mulle midagi!

Hoppe (kibedalt). Ja, Hans! Kellele mina wastu tulin kui oma pojale! Keda ma usaldas sin nagu iseennast! Mine ja kutsu teda! Ma tahan temaga rääkida!

Anni (kohkudes, üleostetud kätega). Onukene!

Hoppe. Too ta siia ja ole rahulik! Midagi ei saa olema! Sa näed, ma olen rahulik.

Anni (teeb minekut, kokku wajunud, nuuksudes).

Abiõpetaja (astub talle tee pääle ette). Weel üks silmapilk, pannie! Nüüd teeme ka meie oma lõpuarwe! (Tõmbab kirja taskust). Siin hoian ma ülemõe kirja oma käes. See paik oli teie jaoks walmistatud. Ma lootsin nii wäga. (Põrutatult). Minu kaunim soow. Ma olen petetud. Siis käristan ma kirja lõhki. (Teeb seda). Teie ei ole wäärt sisse astu-

ma!

Anni (minekul). Ah, abiõpetaja härra, nüüd on ju ometi kõik mööda. Nüüd võite juba teha, mis te tahate. (Longus pääga minema).

Abiõpetaja (talle järele hüüdes). Mööda, panie, ka meie wahel! Otsige enesele teine pihtiisa, kes teile jumala armu jagab. Mitte mind! (Tahab ka wälja minna).

Hoppe (on püsti tõusnud). Veel üks sõna, mu auulisem. Mis lugu on selle kirjaga? Seletage mulle seda ometi lähemalt.

Abiõpetaja (tema wastu). Ma kandsin hoolt teie oetütre hingeõnnistuse eest, õpetaja härra. Ma mõtlesin, ta peab ennast wabatahtlikult ohwerdama oma ema süü eest. Ma olin Breslausse kloostri ülemusele kirjutanud. See wastas jaatawalt. Oleks parem olnud, kui praegu niiwiisi!

Hoppe (ennast sirgu ajades, harjumata waljusega). Ja seda teete teie minu selja taga? Ilma, et mina sõna sellest tean. Ma pean ometi väga imestama teie üle, abiõpetaja härra. Nüüd saab mul ka arusaadawaks, kuidas waene lapsuke edasi ega tagasi mõistnud. Wiimaks wiskas ta ennast esimesele, kes tuli, kaela. Kas teate ka, mu armas, et see laps t e i e hinge pääl on.

Abiõpetaja (terawalt). Ma weeretan kõik süü ära. Ma seisän puhtalt siin. Ma tahtsin kõige paremat. Oleks minu järele oleks läinud, ei oleks midagi juhtunud. Aga teie, õpetaja härra? Mis olete t e i e teinud? Teie lasksite kergemeelsuse lopsakalt kasvada, mis metsikus weres idanes. Teie jäite kõigi hoiatuste wastu kurdiksi. Teie andsite eeskuju lodewuses ja ilmalikkuses..

Hoppe (wihast punane, kuna aastate jooksul tagasihoitud jõud lahti pääseb). Mis teie enesele lubate, teie noor inimene?! Minule wanale mehele tahate teie ütelda, kuidas

ma elama pean? Mida ma tegema ja jätma pean? Väikses sormes olen mina rohkem läbiteinud, kui teie pää siijamaani aru saada jaksab. Mina olen oma võitluse läbi võidelnud, kui teie weel sündinudgi ei olnud! Oma võitluse ilmaga ja iseenesega, mis teil alles ees seisab. Tehke see enne läbi, nagu mina. Ja teie tahate minule eeskirju anda? Arwate teie, et mina teie pärast teistsuguseks pean saama, kui ma senimaani olen olnud? (Rusikas kätega). Kas teie teate ka, et need wanad talupoja rusikad on? Et ma teid pihuks ja põrmuks woin teha, kui ma teid oma sõrmede wahele saan?

Abiõpetaja (waewaga tagasihoitud). Tarwitage wägiwalda minu kallal, õpetaja härra! Miks ei tee teie seda?

Hoppe. Sellepärast, et mul wastutundmust on teie teie eluteadmatusesse wastu. Teie pärast ei nihku ilm mitte tolli wõrdgi oma rööpast. Seda saate teie weel kord nägema. Siis mõtelge wana Hoppe pääle, kes teile seda täna selgel keelel ütles! Ja nüüd, arwan ma, lähewad meie teed lahku! Teie säääl (näitab ukse pääle) ja mina siin!

Abiõpetaja (pöörab ümber). Ma lähen, õpetaja härra. Minu asjad on ruttu pakitud. Ma wabastan teid oma siinolekust.

Hoppe (pöörab temale selja, läheb akna juurde).

Abiõpetaja (läheb ukse juurde, Hans tuleb talle wastu, kes parajasti sisse astuda tahab. Mõlemad seisawad siimapilgu wastamisi ja möödawad üksteist pilkudega. Siis pöörab abiõpetaja põlgliku pilguga ennast ära ja läheb wälja).

Hans (kes pilgu on wälja kannatanud, tuleb lähemale, seisab nouuta).

Waikus.

Hans (surutud häälel, aga kindlalt). Siin ma olen, onu Hoppe.

Hoppe (pöörab ennast akna juurest ümber) waat-
leb Hansu pika pilguga, mille ees Hans oma
silmad maha lööb, ühe silmapilgu järele wa-
lulikulult). Wõi siis selleks tulid sa siia,
Hans!

Hans (segaselt). Onu Hoppe, ma... ma... ei
tahtnud ju, ma... (Waikib õlasid kehitades,
üleni punane).

Hoppe. Tule õige siia, Hans, waata mulle otsa!
Kas su südametunnistus ei ütle sulle mida-
gi?

Hans (tema ees, tüma). Anna mulle andeks, onu
Hoppe! Ma... (Kumardab tema käe üle, et se-
da suudelda).

Hoppe. Kas sa saad aru oma terwest raskest üle-
kohtust? Wõi oled sa weel liig noor selleks?

Hans (meeleheitlikult). Onu Hoppe, ma tean ju
koik. Aga meie armastame ju üksteist nii
wäga! Meie... me... Ma armastan ju Annit nii
wäga! Ma ei wõi teda ju sugugi... Kui sa
ainult teaksid!

Hoppe (karedalt). Ja sa näitad seda selle lä-
bi, et sa oma täditütre igaweseks ajaks
õnnetuks teed?

Hans (äritatult). Ma ei taha ju teda õnnetuks
teha. Ma tahan ju kõik... Ma tahan ju siia
jää... Ma ei mõtelnud seda kõike ju sugugi
niiwiisi...

Hoppe. Mida sa ei mõtelnud? Utle õige, Hans, sa
oled ometi suur inimene, saad üliõpilaseks.

Mida sa ei mõtelnud?

Hans (rahulikumalt). Ah, ma mõtelsin, onu Hop-
pe, kui keegi sulle nii armas on, siis ei
mõteldagi nii kõige pääle... Siis on lõpuks
kõik ükspuhas... Siis... (Kirgliselt). Ah,
kui ma ainult ütelda wõiksin, kui hirmus
armas Anna mulle on... Nüüd armastan ma te-
da alles õ i e t i ... Ma... Ah, mis tar-
wis sellest rääkida!

Hoppe. So? Wõi siis ei mõtelda mitte kõige

pääle. Ja kas tead, mis mina mõtlen? Ma mõtlen, siis alles õieti mõteldakse kõige pääle! See ongi see wahe mõtlemise juures meie wahel.

Hans (pool trotsiwalt). Ma ei wõi enese üle paraku nii walitseda! Meie ei ole mitte kõik ühesugused! Ma... Ma olen ju lõpuks noor inimene! Ma ei wõi mitte nii istuda ja rahulik olla, kui kellegile kaela tahaksin langeda! Kui kedagi kohe puruks tahaksin pigistada!

Hoppe (tõsiselt). Ja, mu armas Hans, seda halwem sulle, kui sa enese üle walitseda ei jaksa! Kuhu tahad sa siis elus jõuda? Mina olin ju ka kord noor, aga see... Mul on ju ka oma täiskirjutatud leht, kuigi ta juba wahe ära kustunud.

Hans. See oli siis küll teistsugune lugu, onu Hoppe.

Hoppe (rahulikult). Ja, see lugu oli täitsa harilik, minu armas sõber. Nii romantilised me weel ei olnud, nagu teie noored inimesed. Ma olin üliõpilane, just nagu sinagi. Aga muidugi wanem. Minu ajal tehti seda pikalisesemalt ja hiljemini. Meie tundsim teineteist lapsest saadik. Näed sa, päris niisama, Hans, nagu sina Annaga. Ja meie armastasime üksteist ka wäga, usun ma. Aga niiwiisi ei toimetanud meie siiski. Meie kannatasime kindlalt ja ootasime.

Hans (haruldaset liigutatud). Ja mis sellest sai, onu Hoppe? Miks sai sinust siis waimulik!

Hoppe (rahulikult). Midagi ei saanud sellest, mu armas Hans. Asi wenis talle liig pikale. Raha mul ka ei olnud. Lõpuks läks ta mehele ja mina jäin istuma. Oma isemeelne pää oli mul ikka. Ma wiskas inimese setseerimisenõu minema ja sain waimulikuks. Ma usun tõepoolest, ma tahtsin sellega kätte maksta oma rumaluses sel korral. Na, õnneks ei ole see kellelegi kahju teinud. Ei minule, ega te-

male. (Humoristliselt). Aga kas tead ka, Hans, kes minu jumaldatud seekord oli? Na, arwa õige!

Hans (järelmõtlikult). Ma ei tea, onu Hoppe, kes siis?

Hoppe (naeratades). See oli sinu armas ema, sõbrakene. Seda wõid sa ometi mõtelda!

Hans (põrutatud). Minu - ema?

Hoppe (rahulikult). Sinu ema!... Näed sa, minu armas Hans, et ma sinu isa wõiksin olla? Ma wõin ütelda, sellepärast wõtsin ma sind wastu nagu oma poega. Sellepärast usaldasin ma sind rohkem, kui ma wastutada wõin. Ja seda tasus minu Emma poeg mulle wäga pahasti.

Hans (meeleheitlikult). Onu Hoppe, ma ei tahtnud sinu wastu ju halb olla. Ma olen seda kõik ju teinud, sellepärast et.. et ma Annat nii hullumeelselt armastan! (Istõb. oigab tasa).

Hoppe (edasi, walulikult). Mis mulle iseäranis walus on, et mulle õnnetus teist korda teie majast peab tulema. Sinu ema pettis minult minu elulootuse. Ma ei ole tema pääle sellepärast mitte kuri. Armas laps ei wõinud küll teisiti. Ma olen ju ka päris rahul oma elukutsega. Ma olen ära harjunud. Perrekonna aset, mida ma leidma ei pidanud, täitsin ma sellega, et ma Anna ja Amanduse oma juurde wõtsin. Kõik oli häa ja unustatud. Ja nüüd kahekümne wiie aasta pärast, tuleb minu nooreea armastuse poeg ja teeb mulle seda! Wõtab minult teist korda minu lootuse! Minu toe, kui ma wana ja nõrk olen. Teeb minu õelapse õnnetuks! Minu lapse! Minu kõik... Sellest ma nii kergesti üle ei saa! (Toetab pää käte wahale).

Hans. Ma ei taha teda õnnetuks teha! Ma saan ju kõik tegema, mis wõin! Onu Hoppe, ära ole ometi nii! See ei sündinud halbtusest!

Minu pärast ei pea Anni mitte õnnetuks saama!

Waikimine.

Hoppe (on ennast kogunud, rahulikult). Ja kuidas kujutad sa enesele tulewikku ette? Kuidas peab see olema?

Hans (ruttu). Meie kõneldime juba selle üle, onu Hoppe. Ma jään siia ja...

Hoppe (peaaegu naeratades). So? Sa jääd siia? Ja sinu wanemad? Ja sinu studium?

Hans. Ja, oma wanemate pääle ei wõi ma nüüd mõtelda. Anna on praegu pääasi.

Hoppe. Ihm... Ja mis tahad sa siis teha?

Hans (kohmetult). Ma... Ma... (Kehitab õlasid).

Hoppe. Oh sina unistaja! Ütle õige, mis tahad sa siis teha! Sul peab ometi amet olema. Teie ei wõi ometi ainult kaisutada ja suudelda.

Hans (punastades). Ma mõtlen, onu Hoppe, ma woin siin majapidamist õppida wõi nii. Pärast...

Hoppe. So? Ja sinu wanemad? Kas sa oled ka juba mõtelnud, mis sinu wanemad ütleva kaavad? Üleüldse kõige selle pääle? Sinu ema?

Hans (laseb pää longu, waikib).

Lühike waheaeg.

Hoppe (läheb tema juurde, paneb talle käe ola pääle). Ei, mu armas Hans, nüüd tahan mina sulle ühe ettepaneku teha ja loodetawasti parema. Sina lähed ülikooli ja hakkad õppima, just nii, nagu sinu tublid wanemad ja sina ise enesele ette olid wõtnud. Ja nimelt täna juba sõidad sa minema...

Hans (sirgu ajades, kindlalt). Ei, onu Hoppe, sellest ei wõi juttugi olla. Annat maha jätta ma ei wõi!... Ja kui ma kas wõi...! Paremas lasen ma enese maha!

Hoppe. Nii kergesti ei lasta ennast mitte mu sõbrakene, Sa ei peagi teda maha jätma. Kui sa wähe kaugemale oled jõudnud oma

studiumis, siis pead sa tagasi tulema. Siis räägime selle üle edasi.

Hans (kurwalt). Ja, onu Hoppe, teeme seda.

Hoppe (tema otsa waadates). Ja kui sina auumees oled, siis tuled sa ka tagasi. Wõi ei taha sa mitte, Hans?

Hans. Muidugi tahan ma tagasi tulla, onu Hoppe. Aga miks pean ma siis täna juba ära sõitma? Wähemalt homseni weel.

Hoppe (energiliselt). Mitte tundi kauemini!

Ma ei kannata seda milgil tingimisel!

Nüüd kutsun ma Anna. (Pöörab minema). Siis jätke üksteisega jumalaga ja tehke seda lühidalt. Teie peate oma saatusele alla andma. Sinu teha, Hans, jääb, kas teie üksteist jälle näete, wõi mitte. Nüüd tellin ma wankri. Poole tunni pärast sõidad sa.

Hans (paludes). Onu Hoppe!

Hoppe (rahulikult). Ilma wasturääkimata!

(Awab ukse). Anna, kas sa siin oled? Tule

oige siia, Anna! (Lükkab Anna uksest sisse). Nüüd ütelge üksteisele, mis weel ütelda on. Selle aja sees rakendatakse hobune ette. (Ära).

Anni (suurte, segaste silmadega, hirmu pärast kahwatu). Onu laseb hobuse ette rakendada?!

Hansi, sa sõidad ära! Sa sõidad ära! (Toetab laua najale, nuuksub kibedalt). Aga

Hans (teda silitades). Aga Anni, kuule ometi!

Ma tulen ju tagasi! Toesti! Ma tulen ju tagasi!

Anni (troostita). Ma teatsin ju kohe, sa ei jää mitte! Ma ütlen ju! Nüüd on kõik otsas!

Hans (pisarates). Anni! Ainsam! Sa ei pea mitte wiimaseid silmapilkusid meile raskeks tegema! Sa ei tea ju mitte, mis ma onuga... Ma tahan ju ainult millegiks saada! Siis tulen ma ju!

- Anni. Ja mina jään siia selle abiõpetajaga!
Ja onule ei tihka ma otsa waadata. Ja kes teab, mis weel tuleb...!
- Hans. Abiõpetaja ei wõi sulle midagi teha.
Küll ma onule juba ütlen. (Tema ees, waatab talle silma). Anni, ära ole kuri minu pääle, et ma minema pean! Ma ei wõi ju teisiti. Onu tahab ju! Utle mulle? Ja?
- Anni (tema rinna najal). Hansi, meie ei näe enam üksteist!
- Hans (kramplikult). Anna! Anna!
- Anni (ühetooniliselt). Sina lähed ilma! Sa unustad mind ära! Ja mina...
- Hans (õrnalt kindlalt). Ma ei unusta sind mitte, Anna! Ma olen ju sootu teistsuguseks inimeseks saanud nende paari päewa jooksul. Ma tunnen enese palju wanema olewat! Palju... Usu mind!
- Anni. Aga mina ei unusta sind ialgi! (Tõmbab tema pää oma juurde). Nüüd pead sa mulle weel kord oma nägu näitama, Hansi, Hansi. Oma siniseid silmi. (Waatab teda). Sa nutad ju, Hansi. Ära nuta, mu ingel! (Mõlemad suruwad tummalt üksteise wastu).
- Anni (kuulatahes). Kas kuuled Hansi, nüüd lükatakse wanker wälja. Nüüd on kohe kõik otsas...
- Hans (tema ümbert kinni wõttes). Minu õnn!
Minu.....!!
- Amandus (teshin käes, ilmub wäljas aias akna juurde ja wahib sisse).
- Anni (näeb teda, teeb ennast Hansu käte wahelt wabaks). Hansi, sääl seisab Amandus wäljas!
Las ta läheb ometi ära!
- Hans. Ah, Anni, las ta olla pääle!
- Anni (kangekaelselt). Ei, ta ei pea sääl seisma. Ta on päris halb! Ma ei taha teda näha.
- Amandus (kiristab hambaid, mängib teshiniga).
- Hans (läheb aknale, rahulikult). Amandus, kas

sa ei tahaks akna juurest ära minna?

Amandus (walgelt wälkuwate silmadega, häbema-
talt, wäljakutsuwalt). Seisan siin!

Anni. Ta ei pea päält waatama, kuidas meie
jumalaga jätame. Ma ei taha seda, Amandus!

Hans (äritatud). Kas lähed nüüd ära, Amandus?

Amandus (mõirgades). Koer wõõras! Lasen sur-
nuks! (Sihib walgukiirusega).

Anni (hirmsasti karjatades). Amandus! (Wiskab
ennast wahele).

Amandus (laseb järgmisel silmapilgul. Tasane
pauk).

Anni (karjatades). O minu õnnistegija! (Wajub
kokku, haarab rinnast kinni).

Amandus (wiskab teshini minema, hullumeelse
mõirgamisega). Surnud! Surnud! Päris sur-
nud! (Tormab minema).

Hans (Anni juures, hullumeelselt). Anna! Mis...!

Aan - na! Aan - a! (Kargab püsti, pääta,
teeb kõikõugu mõtteta liigutusi).

Anni (nõrgalt). Kas sa oled - terve, Hansi?

Abiõpetaja (astub wäljast sisse, reisiülikon-
nas, ei näe esimesel silmapilgul). Kas õpe-
taja härra... Armuline jumal! Pannie! Mis
on siin... (Waatab Hansu otsa, tormab Anni
juurde).

Hans (hullumeelselt edasi-tagasi). Ta laskis
ta maha! See inimene! See hull! Ma tapan ta
ära! Mina... Mina...!! (Anni juures). Anni,
ära sure!... Halas - tust! Ta sureb ju!
(Kargab püsti).

Hoppe (sisse tormates). Mis on Anna...? (Anni
juures). Annake! Annake! (Oigab). Minu lap-
sukene!... (Hüüab wälja). Tohtri juurde!
Tohtri juurde!

Abiõpetaja (on wahe pääl Anniga tegemist teinud,
ajab ennast üles). Inimlik kunst saab hili-
ne olema.

Hans (tõukab abiõpetaja ära). Mitte teie! Mina!
Mina! (Katsub haawa kinni hoida).

Abiõpetaja (tumedalt). Nüüd mõtelge suuremata hinge pääle, et ta mitte igawesti kaduma ei läheks. (Kumardab Anni üle ristis kätega). Pannie, kas kahetsete?

Anni (sirutab oma käed Hansu järele).

Abiõpetaja (wajjumalt). Pannie! Kui teie pihtisa... Teie surma tunnil! Kas kahetsete?

Anni (on oma käewartega Hansu ümbert kinni wõtnud, nikutab kustuwa meelemärgusega pääd).

Hans (hoiab tema ümbert kinni, katsub wägisi enese üle walitseda).

Abiõpetaja (katsub Hansu ta juurest ära tõmata). Pannie, jätko!

Hopoe (on tooli päält üles tõusnud, astub waele, lükkao abiõpetaja korwale). Enne kui hiija on, abiõpetaja härra! Sinu patud on sulle andeks antud, mu laps! Deinde te absolvo. Mine rahus! (Ümisedes). Terwita Jettekest ja teisi! (Peab istuma).

Anni (langeb tagasi. Kramplik hingetõmbus, keha lamab kaugele).

Hans (hirmsa kariatusega). O t - s a s ! (Wiskab ennast kramplikult nuuksudes tema pääle).

E e s r i i e .

